

Година XX — Број 352
Субота, 27 септембар 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ХА! СЈАЈНО! СТРАНЦИ НЕ УМРЕТИ... А ЈА, МОКО, БИХУ НАЈБОГАТИЈИ И НАЈМОЉНИЈИ НА ЗОРАНУ! БОГАТСТВО! МОК!

НИКАД НИ САМ ВИДЕО ТОЛИКО НОВАЦА НА ГОМИЛИ! ДИВАН ПРИЗОР!

ХАЈДЕ ДА ГА ПРЕБРОЈИМО! МОРА ДА ИМА ВИШЕ ОД МИЛИОН КОМАДА!

КАКО САМО СЈАЈИ И СВЕТЛИ!

ОВДЕ ПОСТАЈЕ ВРУЊА! КАКВА ЈЕ ТО СВЕТЛОСТ НА ПОЛУУ?

МОЖДА ЈЕ НАРОД ЗАПАЛИО БУКТИЊЕ! СИГУРНО ПРОГЛАВЉАЈУ ПОГУВЉЕЊЕ, РАЗБОЈНИКА! ОХОХОХО-ХА!

НЕБО СЕ СВЕТЛИ ОД СИЛНИХ БУКТИЊА!

НЕКА СЕ НАРОД САМО БЕСЕЛИ! -И МИ ЋЕМО ДА СЕ ВЕСЕЛИМО, БРОЈЕКИ НОВАЦ!

ХА! ХАЈДЕ, ПОЧНИТЕ! ЈЕ-У ДАЧ... ДВА... Т... АЈОООЈ! НОВАЦ ЈЕ ВРЕО КАО ЖАР!

ЈЕСАМ ЛИ ЈА ПОЛУДЕО? НОВАЦ СКАЧЕ СА СТОЛА!

КОТЊА СЕ ПРЕКО ПОДА! БРЗО! ПОКУПИТЕ ГА!

НОВАЦ ЈЕ НАЈЕДНОМ ОЖИВЕО!

ПРОБИЈА СЕ КРОЗ ЗИДОВЕ! БРЗО! СКУПИТЕ ГА!

ЈОООЈ! СУВИШЕ ЈЕ ВРЕО! НЕ МОГУ ДА ГА ДРЖИМ!

ШТА ДА РАДИМО? ИЗГУБИЋЕМО ЧИТАВО БОГАТСТВО!

МОКО! ПОГЛЕДАЈ! ИДЕ ПРАВО НА НАС... ДИНОВСКИ ОКРУГАО КАМЕН СВЕТАО КАО ХИЈАДЕ БУКТИЊА!

ШТА ЈЕ ТО?

ИЗГЛЕДА КАО УСИЈАНА КУГЛА... ДОЛАЗИ ОВАМО!

БЕЖИТЕ! ОВЕ НЕ НАС ОМРВИТИ!

НОВАЦ! НОВАЦ! НЕ МОГУ ДА ОСТАВИМ ТОЛИКИ НОВАЦ!

ОСТАНИ ОНДА, ГЛУПАЧЕ! МЕНИ ЈЕ ДОСТА И ОВА ЈЕДНА КЕСА!

НЕ! НЕ ОДЛАЗИТЕ! ПОМОЗИТЕ МИ ДА САКУПИМ СВОЈ НОВАЦ!

У овом броју:

- „НА МЕСЕЦУ ЖИВЕ ЉУДИ...“
- ДОВИЉИВИ НОВИНАР
- ПРЕДВИЂАЊА „ГОСПОДАРА“ МАШТЕ
- И МНОГЕ ДРУГЕ ЗАНИМЉИВОСТИ
- СТРИПОВИ:
Биш челк, Пеја, Мики, Флаш Гордон, Бим и Бум, Светлост и шуми, Попај и Плутон

Брзина мисли... Зашто ћелавимо?... Мозак — „библиотека са 9 милиона књига“...

Колико енергије захтева умни рад

Велико изненађење међу научницима изазвали су резултати недавних опита који су показали да процес мишљења не захтева много енергије. Приликом опита мерен је у трошак кисеоника код особа које мирују, које спавају, као и код оних које су задубљене у решавање неког проблема. Супротно ономе што би се могло очекивати, није констатована готово никаква разлика. Закључак би био да мозак, за разлику од машина највећи део енергије троши за одржавање свог „механизма“ у стању правности, а врло мало за његово стварно искоришћавање.

Док мислимо, и мишићи „раде“

Један психолог мерио је мишићну активност за време интензивног умног рада и нашао да, на пример приликом решавања аритметичких проблема „стање напетости запљускује мишићни систем као морски таласи. Мишићи се грче и опуштају наизменично, лаганим ритмом“. Најподложнији овој напетости изгледа да су мишићи руке.

Може ли се учити у сну

И поред многобројних мишљења у корист ове могућности, недавни научни експерименти то негирају. На универзитету у Калифорнији једна група људи подвргнута је испитивању из различитих области науке, ватим из књижевности, спорта итд. Укупно им је постављено 96 питања, на која су одговарали тачно или погрешно, сваки према свом знању. Сва та питања и тачни одговори били су претходно снимљени на магнетофонску траку, па су у току ноћи емитовани у интервалима од по пет минута, у собама у којима су кандидати спавали. У исто време, помоћу нарочите апаратуре, непрекидно су „хватани“ мождани таласи спавача.

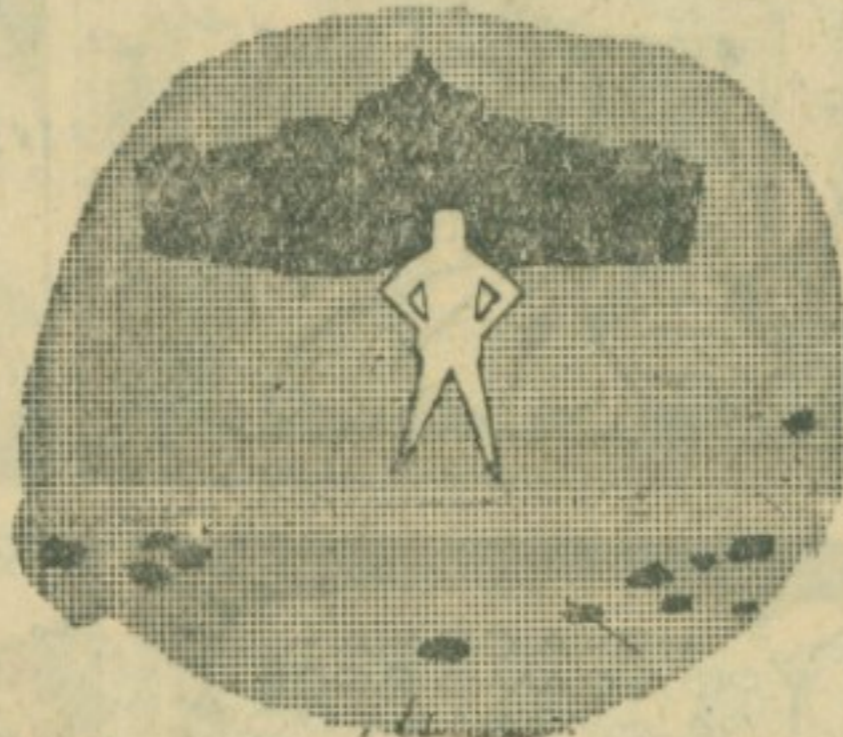
Таласи су открили да се човек успављује постепено, прелазећи из лаке савијности у дубљи дремеж пре но што пређе линију која дели будно стање од спавања. После тога почиње фаза лаког сна, којој следи дубок сан и, најзад, онај најдубљи. Сваку од ових фаза карактерише специјалан тип можданих таласа.

Таласи су открили да се човек успављује постепено, прелазећи из лаке савијности у дубљи дремеж пре но што пређе линију која дели будно стање од спавања. После тога почиње фаза лаког сна, којој следи дубок сан и, најзад, онај најдубљи. Сваку од ових фаза карактерише специјалан тип можданих таласа.

Ујутру, кад су се пробудили кандидати-ма су била постављена иста питања, да би се видело хоће ли исправити грешке учињене приликом првог испитивања. Тако је утврђено да су се они сећали онога што су чули са магнетофонске траке за време дремања, али ни речи од онога што је емитовано за време правог сна

Мозак — складиште

Мада је просечна тежина мозга код новорођенчета свега око 340 грама, а код одраслог човека не прелази килограм и по,

мозак има заиста феноменалну способност „ускладиштења“. Према процени научника који су се бавили овим проблемом, наш орган мишљења у стању је да у току живота нагомља више утисака, чињеница и информација него што их садржи библиотека са девет милиона књига

Слаб ђак — слаб занатлија

Кад дете не постигне успех у школи, онда се често каже: „Треба га дати на занат. Биће одличан занатлија“. Да ли је ово врло распрострањено мишљење исправно? Није. Недавна проучавања показала су да постоји уска веза између интелигенције и способности за мануелна занимања. Из тога би се могло закључити да — уколико слаби резултати не зависе од слабе воље — они који не успевају у школи имају мало вероватноће да ће успети и у мануелним занимањима.

Може ли се живети с поаа мозга

Изгледа да може. Забележено је много случајева да су људи којима је, због тумора, извађен добар део мозга били у стању да наставе своју нормалну активност. Пре неколико месеци објављени су резултати испитивања 62 војника који су за време Другог светског рата рањени у главу. Кад су они подвргнути испитивању интелигенције, нису откривене никакве значајније промене у односу на резултате проба добијене приликом њиховог ступања у војску, дакле пре рањавања.

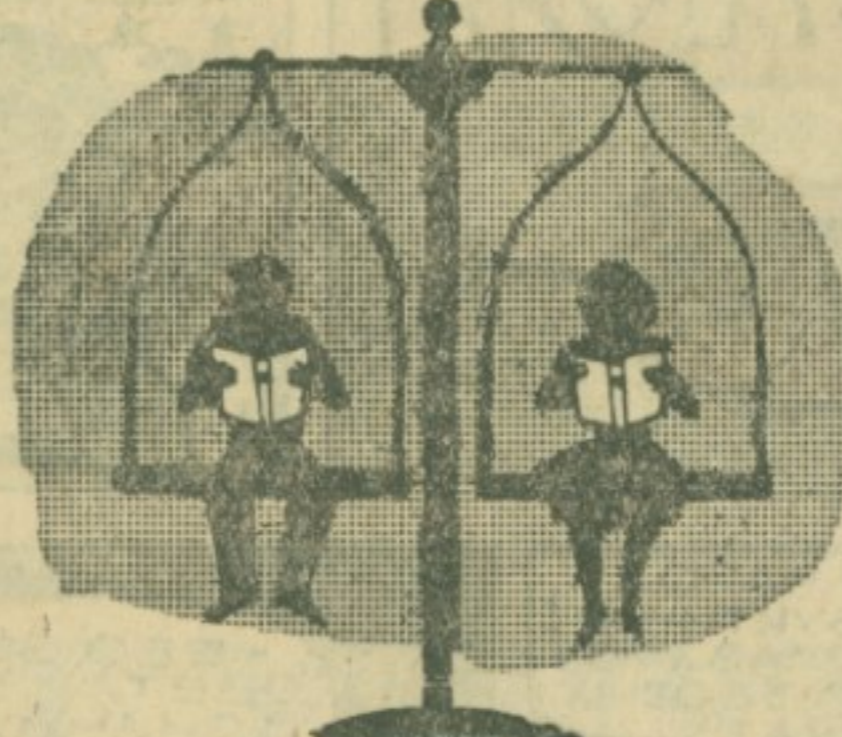
Како да се ово објасни? Зар психолози нису досад тврдили да је мозак подељен на делове од којих сваки има неку специјалну функцију? Према томе, уништењем једног дела мозга била би парализована и та функција.

Недавна проучавања дала су, изгледа, одговор и на ово питање. Наиме, кад један део који је имао специфичну функцију буде оштећен увек постоји једна друга

зона мозга која ту функцију може преузети на себе.

Ко је интелигентнији: човек или жена

По мишљењу већине научника, интелигенција је практично једнако развијена код оба пола. Разлике, међутим, постоје у склоности према овој или оној области знања, јер је и сама интелигенција агрегат многих посебних способности. Тако се људи истичу у решавању сложених проблема, затим на историском и уопште науч-

ном пољу, док су жене супериорније, рецимо, у учењу језика и у аритметички.

Шта је брже: реч или мисао

Према најновијим проучавањима, мисао је бржа од речи. Експериментима је утврђено да просечан човек говори брзином од 125-160 речи у минути, а мисли око четири пута брже

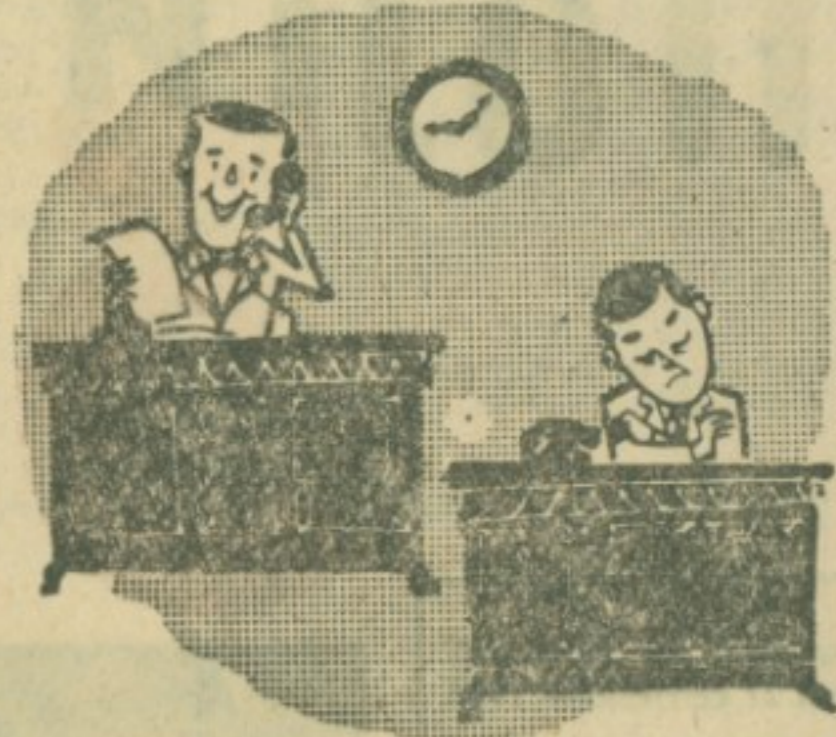
Да ли боље мислимо стојећи или седећи

Резултати испитивања које је вршио др Хуго Бојел, са универзитета у Лонг Аленду (САД) показују да положај тела није без утицаја на менталне процесе. Ако су Бојелова тврђења тачна, код човека који лежи мисао је хитрија, асоцијације идеја лакше, а ум је у стању да обухвати више проблема. Међутим, кад се тело налази у усправном положају, сва енергија је усмерена на акцију, па је због тога способност мишљења ограничена, нове идеје и утицаји су блокирани док су одлуке радикалније и брже се доносе. Изгледа да се у седећем положају постиже компромис између ових супротних тенденција.

Мозак и ћелавост

Да ли постоји нека веза између мозга и ћелавости? Ако и постоји, досад за њу није нађено никакво поље прихватљиво научно објашњење.

Међутим, једна скорашња теорија чији је аутор амерички анатом др Вартон Јунг, веома је ласкава за људе уопште, а за ћелаве нарочито. Изгледа да је човечији мозак у сталном порасту и да врши притисак на зидове лобање, што се преноси и на кожу, нарочито на њен доњи, масни слој. Услед тог притиска капиларни корени лишавати се потребне хране, што може да проузрокује опадање косе.

Које је доба дана најпогодније за умни рад

Научници са универзитета у Чикагу нашли су да колебања у духовној активности једне особе у току дана одговарају варирању њене телесне топлоте. Уопште узев, температура опада кад се човек успављује, а пење се кад се буди. Изгледа да је максимум умне активности достигнут онда кад је телесна топлота на врхунцу. Тај врхунац не пада у исто време код сваке особе, те се тиме и може објаснити чињеница што неки имају бистар ум већ рано ујутру, а други тек касније. Према најновијим проучавањима, максимум телесне температуре — односно духовне оштрине — постиже се обично средином будног периода.

Порекло генија

Немица др Адела Јуда испитивала је случајеве 249 генија, боље рећи особа изузетно високе интелигенције, као и њихове породице. Из добијених резултата произилази да највећи део њих потиче из густо насељених области и из мешаних расних група. То су обично прворођена или другорођена деца. Ретко су, у тренутку њихова рођења, оба родитеља била врло млада или врло стара, а један од њих врло често. Изузетно обдарено дете ретко се појављује изненада; обично већ има породичних преседана. Таленти изнад просечног срећу се код браће и сестара, код деце и унучади генија. Чак и код њихових жена запажен је висок степен интелектуалних и уметничких способности, што се може тумачити утицајем који геније врши на

свог брачног другара или — што је вероватније — да је то резултат избора. По правилу, бракови генија су срећни.

Примери: Ко је интелигентнији: човек или жена и Порекло генија предмет су расправе, као и готово сва друга питања многих научника у низу деценија, а понека и векова. Тешко су доступна експерименту, па се не могу лако испитати. Сем тога, сва та питања условљена су историским развитком људског друштва и оних „књижаду“ фактора који играју значајну улогу у развоју човека и његовог целокупног бића.

Умро је доајен француских бесмртника

Ових дана умро је у 91 години Жорж Леконт, који је још 1924 постао члан Француске академије наука. У току свог дугог живота тринаест пута је биран за председника Француског Удружења књижевника. Године 1914, кад је његова земља ушла у рат, он је први написао у новинама крилатицу: „Имаћемо их“ (у смислу „победићемо их“), која је била понављана у току целог рата и до данас остала у употреби и у свакодневним разговорима.

Жорж Леконт је умро као најстарији француски бесмртник, али он није био и најстарији академик. То место и даље држи књижевник Анри Бордо који је изабран за члана ове високе установе још 1919 године.

Тлеленићни ујан — дијамант

Дијамант и графит су облици чистог угљеника, али се разликују по својој структури. У дијаманту сваки атом угљеника везан је чврстим хемиским везама са четири друга атома угљеника који га окружују. Уствари, кристал дијаманта је, ма колико велики био, један једини циновски молекул, у три димензије.

Код графита је само један атом везан са друга три атома угљеника, који стварају велике молекуле у равни, дакле простиру се само у две димензије.

Последња те разлике је велика тврдоћа дијаманта — десет пута већа него графита. Али графит је хемиски постојанији од дијаманта, јер се тај драгоцени драгуљ на температурама од око 2000 Целзијусових степени претвара у графит.

ЈОШ ТРИ ГЛАВЕ НА СЛАВНОМ ТИЦИЈАНОВОМ ПОРТРЕТУ

Пре него што је погубљен 1649 године енглески краљ Чарлс I купио је Тичијанов портрет на коме су се налазиле две главе — Тичијанова и глава тадашњег венецијанског канцелара. Три века је овај портрет био у енглеској Краљевској галерији. Недавно се сер Антони Бланту учинио чудан распоред на слици: десно од ове две главе био је необично велик празан простор. Зато је он дао да се слика прегледа рендгеном. И као што је очекивао — у десном углу слике назира се још једна глава. Боја је пажљиво синијута и сад су на портрету три лица. Поред ове главе, на рендгену су примећене још две — једна испод Тичијанове, а друга испод канцеларових рамена. Али

оне ће остати као и досад прикривене — да не би била покварена читаво композиција.

ЧУДНОВАТА ЈАЈА

Природа је чудна и стално људима показује све нове и занимљиве своје могућности. У америчкој држави Илиноис једна кокошка носи јаја изаврана удубљењима у облику звезде. Сматра се да су те шаре последица неправилног развитка љуске на јајету.

КАД СУ КОСТИ РАСУТЕ

У Музеју природне историје у Чикагу, изложен је фосил скелета бронтосауруса висок 24 метра. Скелет се састоји од 300 костију које су у разним местима проналажене и прикупљене читавих 57 година.

Случај

Чувени физичар и математичар Лаплас рекао је једном да је „случај — збир нашег незнања“. Како математика данас гледа на случај, на „вероватно“?

Обична математика води увек увек нечем одређеном, јер полази од тачно дефинисаних вредности, оперише уз помоћ строго логичких правила. Напротив, рачун вероватноће полази од претпоставки о непознатим чињеницама да би довео до корисних закључака.

Кад се у игри „крајцарице“ баца новчић не зна се хоће ли пасти писмо или глава, али ако се игра дуго, без обзира на могуће изузетке, видеће се да ће и писмо и глава пасти приближно једнак број пута. То показује и рачун вероватноће — од неизвесног пута је нешто вероватно закључено.

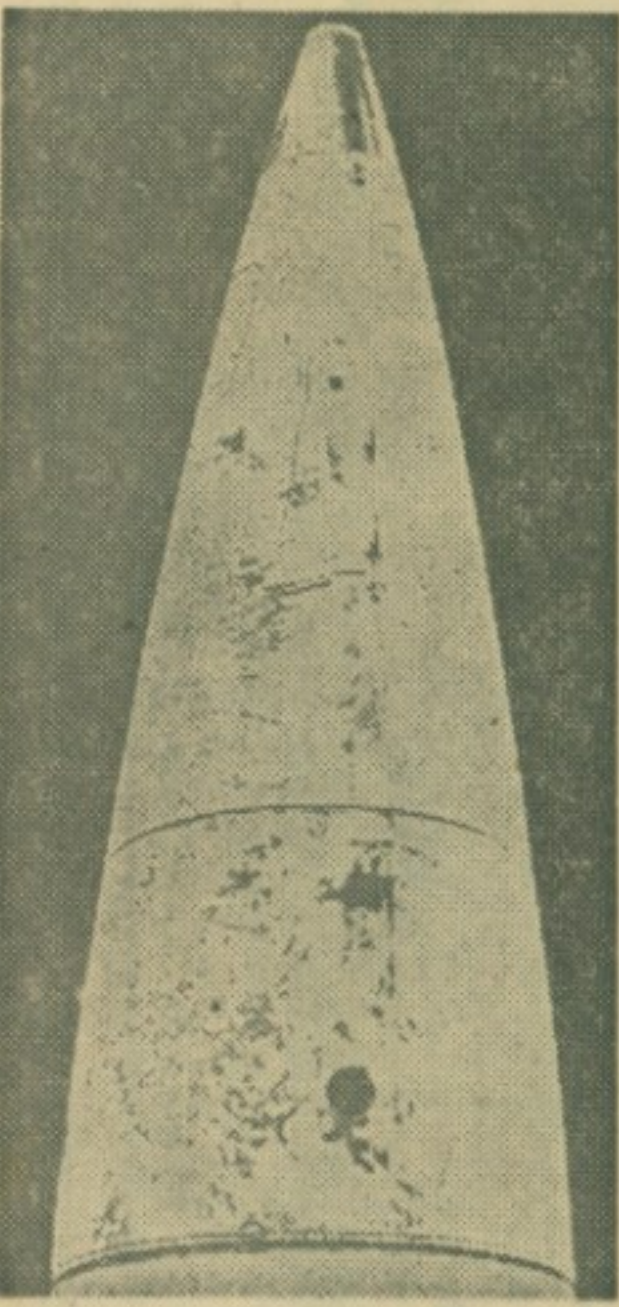
Обична математика оперише оним што се зна, а рачун вероватноће оним што се не зна.

Слуша савети

Светски првак у тешкој категорији Роки Марџано напустио је такмичења непобеђен. И данас он стално добија понуде да се врати на ринг, али он не пристаје. Свиња који га наговарају да поново почне да боксије показује телеграм свог пријатеља Џека Тенеја који му честита што је одлучио да се повуче на време с ринга. Тенеј му саветује да се никад више не врати, јер је и он давно пре њега напустио такмичења пре него што би био побеђен.

«РУКОПИС» МЕТЕОРИТА

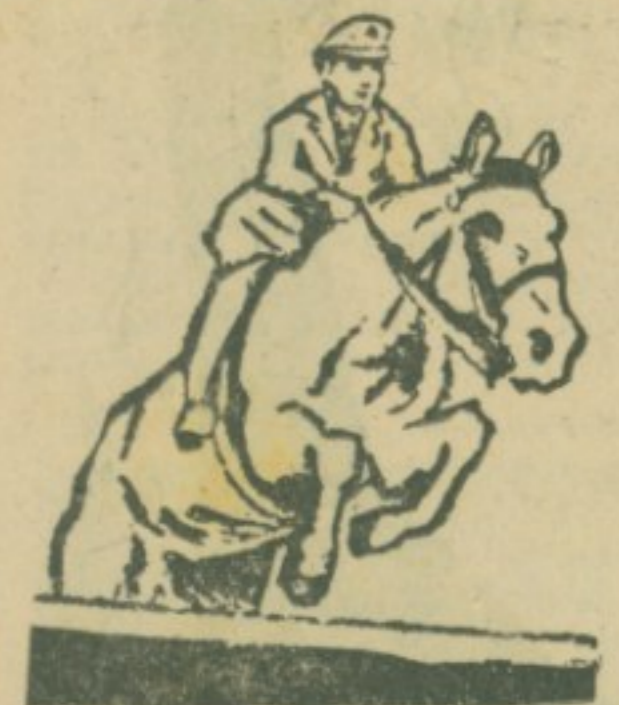
Овај део метеоролошке ракете, који се вратио из горњих слојева атмосфере, представља за совјетске астрономе много

убудљивију лектуру од страница каквог авантуристичког романа. На њему су метеорити оставили своје „аутограме“, које научници сада стрпљиво проучавају.

Мислили да неће живети

„Кинг Хај“ је име коња-касака за кога су сматрали да је већ остарио и да зато није више способан да трчи, па су га 1930 године послали на једну фарму где су се справљали серуми. Осам година дошњије тај

коњ се толико опоравио да је добио прву награду на међународној војној трци за прекосање препона.

НАЈМАЊА ДРЖАВА У ЕВРОПИ

На падини источног огранка Етрурских Апенина, на врху брда Титана, на надморској висини од 754 метра, налази се најмања држава у Европи: република Сан Марино.

Ову патуљасту републику ваљускују обалне речнице Анса и Марано и речница Сан Марино која се улива у Морекију, притоку Јадранског Мора.

Главни град, који има исто име као и република једино је градско насеље у овој држави. Удаљен је 20 километара од града Риминија. Опиоњен је бедемом с кулама. Одатле се пружа диван поглед на све стране.

Постанак Сан Марина везан је, према легенди, за неког каменоресца Марина из Далмације. По неким, Марин је био родом са острва Раба.

Једног дана, пре шеснаест векова, Марин је кренуо у „далеки свет“ и стигао у град Римини у Италији. Да би радио,

потребан му је био камен, а њега је било у планини Титани. Напоран је био његов посао, а одлазак у брдо и повратак врло тешки. Сем тога, осећао је да би лепше живео у планинском крају, па одлучи да се с породицом тамо пресели. За њим су пошли и други, те су основали као неку задругу. Отцепљени од света, становници овог насеља живели су добро и мирно.

Од тога доба па све до десетог века, Сан Марино је био под влашћу Ломбардије. Али, то су била времена пуна немира. На Римини су често напа-

дали Сарацини и Нормани, па су многе породице побегле у планину Титан, што је ојачало Маринову заједницу. Међутим, и ту се осећао страх од напада непријатеља, те ови малобројни житељи одлуче да зидинама ограде своје насеље.

Ето, тако је постала ова најмања држава у Европи која и данас постоји. Њена површина износи 60 квадратних километара, а на том простору живи око 14.000 становника, од којих 1800 у главном граду. Клима је у овом крају веома пријатна.

Године 1463 Сан Марино је проглашен за републику, којом управља савет од 60 чланова. Наполеон Бонапарта, приликом упада у Италију, признао је независност републике Сан Ма-

рино, а дошњије и Италија. Уствари, Сан Марино није нека самостална држава у правом смислу речи него је део Италије, па јој је поред осталог, и новац заједнички са Италијом. Заправо, Сан Марино је једна лепа атракција за туристе, од чега се има велика корист.

Ево још неколико занимљивости о овој републици. Непогодно земљиште присиљава становнике да се делимично и повремено, у одређено доба године, селе и траже посао. Иначе, становништво се бави пољопривредом и сточарством; имају пшенице, вина, млечних производа, а пошто су у планини, имају и нешто шумских производа.

Има свакојакних статистика у свету, па су се неки побринули да прорачунају колико је стајала погубија једног војника у Другом светском рату. На основу података о заједничким трошковима свих народа статистичари су пронашли да је просечно то морало да стаје 45.000 долара.

Истакнутог руског сликара Ивана Константиновича Ајвазовског (1817—1900) називали су „лесником мора“. Он је то име добио јер је углавном сликао море. Од свих његових слика, а њих је било 6.000, више од 4.000 претстављају море. Данас се готово сва платна налазе у музеју у Ери-

И о њима књига...

Недавно је енглески научник Пигот објавио једну књигу у којој је приказао преко 25 врста нечитљивих рукописа. Да би што тачније одредио њихову „развојност“ он их је сврстао у категорије. Тако се у првој налазе готово нечитљиви, од којих су преко 25% рукописи научника и лекара. Научник Пигот је том приликом изнео један незгодан случај са неким болесником, коме је погрешно отсечен прст — због нечитког рукописа. На ушту је писало „мали прст“, а хирург је прочитао „средњи“.

ЗАТО ШТО ЈЕ СЛИКАО МОРЕ

Истакнутог руског сликара Ивана Константиновича Ајвазовског (1817—1900) називали су „лесником мора“. Он је то име добио јер је углавном сликао море. Од свих његових слика, а њих је било 6.000, више од 4.000 претстављају море. Данас се готово сва платна налазе у музеју у Ери-

БЕЗ ГРЕШКЕ...

Организатори Европског првенства у атлетици, педанти Шведска желели су да ово велико такмичење прође без икакве грешке. Они су све до танчина били предвидели и трудили се да и ситнице буду спроведене у дело. Тако су, пре почетка првенства, одржали састанак с девојкама које су биле одређене да за време свирања химне подику победничку заставу на јарбол. Девојке су неколико дана тренирале којом брзином треба да дику заставе свих земаља учесница, тако да то траје тачно онолико колико и свирање химне. Тако су девојке запамтиле да је надужа мађарска химна — минут и 54 секунде, данска минут и 21 секунду, руска минут и 10 секунди, док је најкраћа пољска химна — свега 36 секунди.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

У ЈЕДНОЈ РИБИ КУПЛЕ
НОД НА ТРГУ КЕМБРИДЖУ У
ЛОНДОНУ БИЛА ЈЕ НАБЕНА
КЊИГА ОД 108 СТРАНИЦА
КЊИГА ЈЕ БИЛА ЗАВИЈЕ-
НА У ВОШТАНО ПЛАТНО И
ПОТПУНО НЕОШТЕЋЕНА
23 ЈУНА 1626

ЖИВА ШУМА

ПРИПАДНИЦИ
ЕТИОПСКОГ
ПЛЕМЕНА
БАРЕА
ДА БИ
ЗАВАРАЛИ
НЕПРИЈАТЕЉЕ
КАМУФЛИРАЈУ
СЕ ТАКО ДА
ИЗДАЛЕКА
ИЗГЛЕДАЈУ
КАО
ГРАНАТО
ДРВЕЊЕ

КОЛЕВКА

НАЧИЊЕНА 1367 ГОДИ-
НЕ ЗА КРАЉА ХЕНРИДА У
БИЛА ЈЕ УКРАШЕНА О ДВЕ
ДРВЕНЕ ПТИЦЕ КОЈЕ СУ КАД
БИ СЕ КОЛЕВКА КУЉАЛА, ЦВР-
КУТАЛЕ ЈЕДНУ УСПАВАНКУ
КОЛЕВКА СЕ ЈОШ ЧУВА У ДВОР-
ЦУ МОНМУТ, У ЕНГЛЕСКОЈ

ТЕХНИЧКА ШКОЛА У ЛОЗАНИ

(ШВАЈЦАРСКА)
ПОДИГНУТА ЈЕ 1776 КАО ЛУДНИЦА
1810 ПОСТАЛА ЈЕ ЗАТВОР
КАСНИЈЕ ЈЕ СЛУЖИЛА КАО
БОЛНИЦА
А ШКОЛА ЈЕ ТЕК ОД ПРЕ
81 ГОДИНУ

НАЈЧУДНИЈИ ПИСАЦ У ИСТОРИЈИ

ТОМАС ФУЛЕР (1608-1661), ПИСАЦ
ИСТОРИЈА, БИОГРАФИЈА И РЕЛИГИОЗНИХ
ДЕЛА, ИСПИСИВАО БИ ПРВУ РЕЧ СВАКОГ
РЕДА НА СВАКОЈ НОВОЈ СТРАНИЦИ
А ТЕК ЗАТИМ ДОПУЊАВАО РЕДОВЕ
НИКАД НИЈЕ ИЗБРИСАО НИ ПРОМЕ-
НИО НИЈЕДНУ ИСПИСАНУ РЕЧ

ЈЕДИНИ СЕДМОСТРАНИ ТОРАЊ У СВЕТУ

ТОРАЊ ЦРКВЕ
МАРИЈА АМ ГРЕШТАДЕ,
У БЕЧУ,
ЈЕДИНИ ЈЕ ЗВОНИК
КОЈИ ИМА СЕДАМ 'ЗИ-
ДОВА И СЕДАМ УГЛОВА

ЗА ЈЕДАН СЕКУНД ПЧВЛА МАХНЕ КРИЛИМА 440 ПУТА

ЧАСОВНИК
ТОЛИКО СИГУ-
ШАН ДА ГЛА-
ВА ШВИЦЕ
ПОКРИЈЕ ЧИТАВ
БРОЈЧАНИК, ИЗ-
РАБЕН ЈЕ У ШВАЈ-
ЦАРСКОЈ

Вејетаријанство

КРОЗ ВЕКОВЕ

Корист од иску-
чиво биљне ис-
хране хвалили су
много научници
и мудраци још у
далекој прошло-
сти. Вејетаријанци су били
краљ Кир, Плутарх, Платон,
Сократ, Епикур, Диоген, Чин-
чинатус, Плиније Старији, Се-
нека и Марко Аурелије. Веје-
таријанство је било узело на-
рочито маха у Индији и Е-
гипту.

Животописи великих људи
ближе прошлости показују да
се и међу њима налазио зна-
тан број вејетаријанца. Дел-
мични или потпуни вејетар-
ијанци су били Гасенди,
Њутн, Босие, Фенелон, Па-
скал, Волтер, Бернанден де
Сан Пјер, Лорд Бајрон, Ри-
чард Вајнер, историчар Мишле
и Ламартин.

Савремени вејетаријанци се
могу сврстати у три опште
групе. Претставници најстро-
же школе су они који сма-
трају да биљке, поврће и во-
ће треба јести само у сировом
стању, онакве какве нам их
пружа природа. Строги веје-
таријанци дозвољавају да се
биљна храна припрема и ку-
ва али забрањују све што
је животињског порекла. Нај-
зад, они последњи су тако-
звани лакто-вејетаријанци ко-
ји поред воћа и поврћа до-
звољавају и употребу јаја, си-
ра и маслаца. Постоји још јед-
ан вејетаријански правац по
коме се сматра да најздравију
храну претстављају само ра-
зне семенике које се могу наћи
у природи.

Пионер савременог научног
вејетаријанства био је Фран-
цуа Жан Антоан Глејзес који
се родио 1773 године. Тај не-
обични и претерано болесни
куманиста хтео је постати ле-
кар да би ублажио људске
патње и болове. Али и поред
тога морао је напустити сту-
дије на Медицинском факул-
тету у Паризу јер је осећао
несавладиву одаратност према
секцирању лешева. Иако оду-
шевљен Револуцијом од 1789
године, разочарао се када је
видео колико је крви проли-
вено да би се остварили ње-

не циљеви. Повукао се у свој
родни крај и почео да пропа-
гира вејетаријанство и уздр-
жавање од сваког насиља. Чи-
тавих 50 година он је сав но-
вац трошно на откупљивање
стоке која се гони на клани-
цу. Животиње које су биле

Многи лекари, биолози и
природњаци дали су касније
Глејзесу за право. Велики по-
борник вејетаријанизма био
је чувени научник Кивије.
Доктор Иро де Вилнев осно-
вао је у то време први клуб
вејетаријанца у Паризу, а у

Швајцарској је професор Роу
отворио вејетаријанску шко-
лу. Најчувенији теоретичар и
поборник вејетаријанства био
је француски лекар Пол Кар-
тон и његови редови „Срећни
који пате“, „Мудар живот“ и
„Правила здравог живота“ ч-
људи нису по природи месо-
ждери и да је узимање ме-

За заборавне госте
Један од најугледнијих ресторана у Барселони отворио
је испред улаза мали киоск у коме се могу купити мушке
кравате. Дешавало се често да страни гости не могу да убу
у ресторан, јер не знају да у Шпанији влада правило да
мушкарац за столом мора да има машну. Гости који пођу од
куће без ње, могу да убу у ресторан само ако је купе у киоску.
Тако ресторан и на оване зарађује.

Последњих неколи-
ко година специ-
јалисти за боле-
сти срца из мно-
гих земаља одла-
зе у Африку да
би проучавали рад срца и крв-
ни притисак једне од најчуд-
нијих животиња на свету —
жирафе. Крвни систем ове жи-
вотиње је просто фантасти-
чан.

Глава одрасле жирафе нала-
зи се готово четири метра из-
над срца и да би крв из њега
дошла до ње потребан је не-
вероватно јак притисак. Ради
тога срце жирафе претставља
најснажнију пумпу у природи.
Срце жирафе теже је за једну
четвртину од њене главе. Ка-
да жирафа нагло спусти главу
да би пила воду, висинска раз-
лика се мења за читавих шест
метара. Настаје проблем како
задржати крв да се не слије у
мозак. А жирафа ипак успева
да снабдева свој мозак стално
истом количином крви.

Наука покушава да то obja-
сни. Изгледа да се у жирафи
крије оно што ће омогућити
човеку да издржи ултразвучне
брзине. Одговарајуће ове тајне
можда ће довести до тога да
боље разумемо природу срча-
них болести — једног од нај-
већих човекових непријатеља.

Срце жирафе потискује крв
двоструко већом снагом него
код човека, па опет када та
крв стигне у мозак њен прити-
сак је смањен до те мере да
би га издржао и људски орга-
низам. И он се не мења ни
када жирафа спусти главу.
Када би то успело пилоту мла-
зног авиона он се не би оне-
свестно чак ни при извлачењу
из најстроглавијег обрушавања.

Највише живо биће на зе-
мљи може да истури главу чи-
тава два метра па опет јој врат
има само седам пршљенова
као и човеков. Али колико год
био дугачак он је ипак још
прекратак да би животиња мо-
гла да се сagne и пије воду.
Да би то учинила жирафа пр-
во мора да рашири предње но-
ге до те мере да би главом
дохватила воду. А да би ра-
ширила ноге она начини низ
кратких снажних трзаја, а при
подизању она нагло скочи у
вис. Жирафа ретко пије воду,
чак мање него камила, тако да

„ХИЉАДУ ЧУДА“

неки пут може да остане и по
неколико недеља без ње. Нај-
више воде налази у трновитој
акацији и на дрвету мимозе.
Жирана, у коришћењу ових
природних извора нема ника-

кве конкуренције пошто ни
једна друга животиња не мо-
же да их дохвати чак и кад би
то хтела. Трње на овим биљ-
кама јој не смета пошто је
њена кожа дебела и по неко-
лико сантиметара тако да мо-
же чак и метак малог калибра
да заустави ако је испаличен и
из велике близине.

Жирана може да трчи брзи-
ном од преко педесет киломе-
тара на сат и спада међу нај-
брже животиње на свету, које
су у стању да побегну испред
свог јединог непријатеља —
лава. Посматрана из даљине
жирафа док трчи личи на чун
који се љуља по олујном мору.

Постоји још једна особеност
код жирафе — да због нароч-
ите конструкције својих ногу
може да се рит са све четири
ноге одједном.
Органима крвта уједно су
главно оружје за одбрану од

лава. Забележени су случајеви
да му је у борби ударцима ко-
пита откинула главу. Лав када
је сам никад не напада жи-
рафу већ само када их има не-
колико. Жиране имају и ро-
гове дуге свега неколико сан-
тиметара али они не претстав-
љају никакво оружје.

Годинама се сматрало да су
жирафе неме. Међутим, оне
имају гласне жице које могу
да произведу неодређен глас
— час сличан рикању бесног
бика, час муњању краве, а не-
ки пут толико танак да потсе-
ћа на циљукање миша.

Број жирана је ипак почео
нагло да се смањује тако да
су данас зоолози забринут
да их сасвим не нестане. Још
забринутји су лекари који ве-
рују да ова животиња у себи
носи тајну за лечење многих
срчаних болести.

ЗА ВЕЛИКИ НОЖ ВЕЛИКА КАШИКА

РУМУНСКА НАРОДНА ПРИЧА

У једном румунском селу војници су били распоређени по кућама. Један од војника, велики разметљивац и кавгаџија допаде једном мирном и тихом домаћину, али он се правно као да не примећује његово дрско понашање.

Када су сви укућани сели да обедују, невоспитани војник извади сабљу из корица и стави је поред тањира на сто. Нервиран овим поступком домаћин се хућећи диже и изиђе из куће. После неколико минута врати се са лопатом у рукама коју метну напореда са сабљом и седе за сто.

— Шта значи то, домаћине? — упита војник.

— Ништа марочито, — одговори домаћин. Такав је обичај код нас на селу: ко има велики нож треба да има и велику кашику.

Војнику би непријатно. Уз сабљу и стави је натраг у корице.

Више се није правно ваљано минута врати се са лопатом у рукама коју метну напореда са сабљом и седе за сто.

Кад је професор Вестлеј са члановима своје експедиције стигао у област извора реке Занзи, у Африци, открио је једно црначко племе, које дотада никад није дошло у додир са белцима.

Професор и његови сарадници послужили су се за ту прилику једним авионом. Пилот је успео да лако атерира на једној висоравни. Црнци, готово потпуно наги, отколили су мирно и без страха беле људе, који су изишли из кабин авиона. Без икаквог отпора су дозволили да се изврше мерења и прегледи. После неколико недеља професор је успео да донекле савлада и језик овог племена, те се углавном могао с њима да споразумева. Авион је у међувремену неколико пута одлазио по нове сараднике, по храну, научне апарате и друге потребне ствари.

Црнцима је недостајао сваки појам о деоби људског друштва. Нису имали смисла да осете разлику између себе и белих људи, који су били снабдевени свим тековинама цивилизације. Што су бели људи дошли к њима у вели-

Чаробно ПИСМО

кој машини, није им било ништа чудно.

— Птице свуда — рекли су они мирно и показивали рукама изнад својих глава.

Што су странци изишли из утробе авиона, такође их није изненадило.

— Птица поједе — птица опет избаци, — било је њихово објашњење.

Два Вестлејева сарадника, у пратњи три урођеника пошли су на неколико дана у лов. Убрзо после њиховог одласка из логора, барометар је почео нагло да пада предвиђајући олују са јаком кишом. Професор уплашен, одлучи да ловцима пошаље писмено обавештење како би на време могли да се врате у логор.

Црнци су га с великим интересовањем посматрали док је писао и питали га зашто шаље њиховог човека с бе-

лим листом.

Он је покушао да им објасни:

— Шаљем мојим пријатељима поруку да се врате.

— Пријатељи далеко, они тебе не чути.

— Ја им овим листом наређујем. Један од вас однеће ово мојим пријатељима и они ће онда чути моју заповест.

На овај начин покушао је професор да им објасни шта је писмо.

Гласник отрча с листом и неколико сати доцније цело друштво се срећно врати у логор.

По повратку, гласник је био у узбуђењу какво Вестлеј још

није видео код ових људи. Он исприча својим сународницима да није изговорио ниједну реч, али су ловци кренули на пут чим су погледали бели лист. Послушали су заповест, иако се није изговорила ниједна реч, нити чуо глас.

Тада настаде велики преокрет у држању црних људи. Они се бацеше пред професорове ноге и почеше да се клањају као пред божанством.

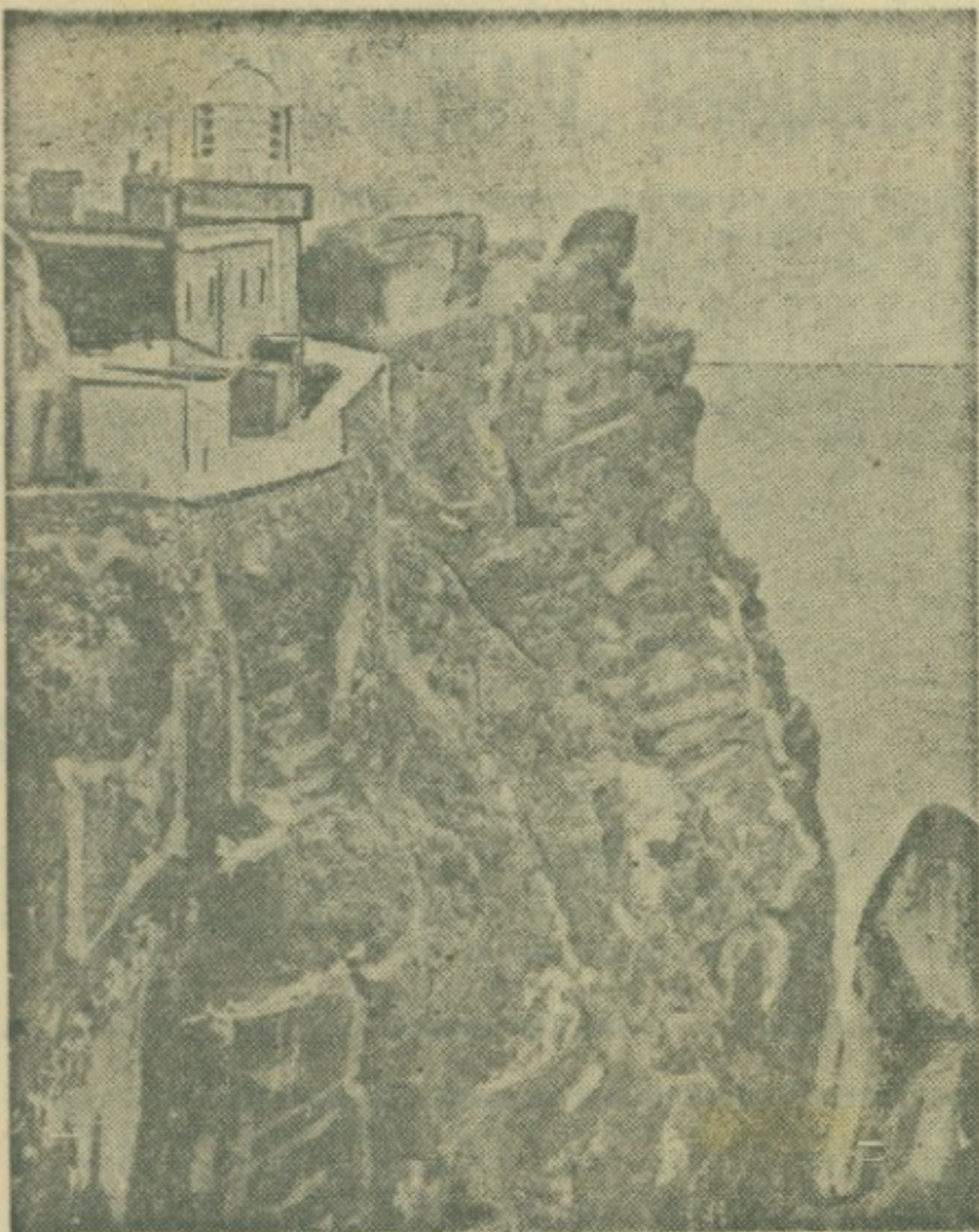
Ово што ми људи 20 века називамо „чудом модерне технике“, није изазвало потребу за обожавањем код ових људи, него писмо, дело људског духа, нама познато већ хиљада година.

КОЛИКО СЕ УЛОВИ РАКОВА?

Становништво многих земаља врло радо једе морске ракове који, спрењени на специјалан начин, претстављају прави деликатес. У Канади се улови 80.000.000 комада ракова, у САД 16.000.000, у Ирској 1.300.000, у Норвешкој 1.200, у Шкотској 700.000, у Шведској и у Француској 600.000, у Енглеској 550.000, у Данској 30.000, у Холандији 7.500, у Немачкој 7.000 комада годишње.

ПРАВИ БАТЛИЈА

У Хамбургу је ових дана прославио свој сто други рођендан Херман Петерс, Хамбуржанин који се у читавој Западној Немачкој сматра — највећим батлијом на кући земаљској. Иако се током његова живота одиграло пет великих ратова, — рачунајући од његовог рођења па до краја Другог светског рата, — Петерс није учествовао ни у једном било зато што је био одвећ млад или стога што је био сувише стар.

СВЕТИОНИК НА НАЈВЕЋОЈ ВИСИНИ

На највишој стени ирске обале саграђен је светионик Скели Мичел. Уствари, то је највећа висина на којој је подигнут један светионик у читавој Европи. Занимљиво је да се он налази недалеко од места где је 1916 године услед експлозије одлетела у ваздух крстарица „Лоншајр“. На њој је тада био и лорд Херберт Киченер (1850—1916), генерал и тадашњи енглески министар војни, па је и он страдао. О том случају некада се много писало, али ни до данас јавност није сазнала шта је проузроковало ту експлозију.

Доживљаји Бима и Бума

ПОШТО ОНЕ ДВЕ СТАРЕ ЦИЦИЈЕ НЕКЕ ДА НАМ ДАДУ ПАРЕ ДА МАМУ ЗА ЊЕН РОЂЕНДАН ВОДИМО У ОПЕРУ, МИ ЋЕМО ИМ ПРОДАТИ ОВУ ЛАЖНУ МАПУ ЗАКОПАНОГ БЛАГА!

ТРАЖИЋЕМО ИМ ДВЕ 'ИЛАДАРКЕ'!

ДИВНО! БОГАТИ СМО, ИНСПЕКТОРЕ! ПЛАТИ ТИМ ХИЗЕНАМА!

НЕ ТРЕБА ПРЕНАГЛИТИ КАД СЕ ИМА ПОСЛА С ХИЗЕНАМА! ПЛАТИЋЕМО ИМ КАД НАЂЕМО БЛАГО!

ХА! ХА! ТА ДВА НАИВКА И НЕ САЊАЈУ ДА ИМ, КАД НАЂЕМО БЛАГО, НЕЋЕМО ДАТИ НИ ПАРЕ!

ТО ЈЕ ТАЧНО МЕСТО! ТРЕБА КОПАТИ ТРИ МЕТРА У ДУБИНУ!

УУУ!! ГАДНО СУ НАС ПРЕВАРИЛИ НЕВАЈАЛЦИ! ИСКОПАЛИ СМО СЕДАМ МЕТРА... А ОД БЛАГА НИ ТРАГА УУУ!! ☆...

ХА! ХА! И ТО ОНИ НАМА КАЖУ! ХА! ХА?

МАПА ЈЕ ЛАЖНА!

ХА! ХА! ЛЕПО СТЕ СЕ С НАМА НАШАЛИЛИ, ДЕЦИЈЕ! А САД, БУДИТЕ ЗЛАТНИ ПА ДОНЕСИТЕ МЕРДЕВИНЕ ДА ИЗИЂЕМО ОДАВДЕ! ХА! ХА!

НЕ ТАКО БРЗО, МОМЦИ! ПРВО НАМ ДОБАЦИТЕ ДВЕ ХИЛАДАРКЕ!

ПОЖУРТЕ! ИНАЧЕ ЋЕМО ВАМ БАЦИТИ ДОЛЕ ДВА ОСИЊА ГНЕЗДА! ХА! ХА!

ОВО ЈЕ ЗАИСТА ПРАВО РОЂЕНДАНСКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ! ХВАЛА ВАМ, АЊЕЛЧИЊИ МОЈИ! ПРАВА ЈЕ СРАМОТА ШТО СУ КАПЕТАН И ИНСПЕКТОР ОТИШЛИ ДА НА ПЛАЖИ УЖИВАЈУ У МЕСЕЧИНИ УМЕСТО ДА СУ ОВДЕ С НАМА! ПИТАМ СЕ... ЗАШТО?

ПОСТ, МАМА! САД ЋЕ ТРИСТА И ИЗОЛДА ДА ОТИВРКУЈУ ЈЕДАН ДУЕТ!

И ЈА СЕ ТО ПИТАМ!

УУУ ☆☆☆?? УУУ. ПРОКЛЕТСТВО! ЗАШТО ИМ НИСИ РЕКАО ДА ЋЕМО ИМ ПЛАТИТИ ТЕК ПОШТО ДОНЕСУ МЕРДЕВИНЕ?

А ЗАШТО ТИ НИСИ НА ТО МИСЛИО, МУДРАЦЕ?!

АМФИБИЈА

Предвиђања

ПОДМОРНИЦА

"Господара" машине

тако креће помоћу електричних мотора само што их енергијом снабдева атомска пел.

У „Робину освајачу“ Жил Вернова далековидост је наговестила еру пластичних материја. Елисе брода „Албатрос“ су од желатинираних влакана,

У „Једном дану америчког новинара 2889 године“ говори са много појединости о коришћењу топлотне енергије мора, док у „Необичној пустињавини мисије Барек“ Жил Верн први пут описује теледириговане пројектиле будућности.

У „Кући на парни погон“ необично сликовито описује једно возило које се може сматрати за верну слику данашњих тенкова.

У роману „Бегун и њених 500 милиона“ аутор објашњава како се граната хер Шульца избачена из нарочитог уређаја огромном брзином никада није вратила на земљу.

„Бено транслаторно кретање комбиновано са Земљином привлачном силом учинило је од гранате вечитог прајнца наше планете.“ Није ли то веран опис спутника? Ово предвиђање допуњено је описом интерпланетарних летова у роману „Од Земље до Месеца“.

У „Замку на Карпатима“ Жил Верн описује електричне бране које необично потсећају на болничку жицу са струјом високог напона употребљеном у заробљеничким логорима у Другом светском рату.

Ни телевизија коју је он назвао „фонотелефото“, њему није била непозната. У „Једном дану америчког новинара 2889 године“ романијер говори о човеку који у Њујорку руча посматрајући на екрану лик

своје жене која у истом тренутку обедује у својој трпезарији у Паризу.

Дејство стравичних атомских уништавања такође му није било непознато. У роману „Под заставом“ експлозија Рошовог „фулгуратора“, који није погодни жељени циљ већ је пао неколико стотина метара далеко од њега, делује тако снажно на атмосферске слојеве ближе и даље околине да су све зграде на површини од више десетина хиљада квадратних метара биле уништене.

У „Вечитом Адаму“ Жил Верн наговештава појаву физичке хемије и атомистике. „Хемија је дотерала до таквог степена савршенства да престаје постојати као самостална наука и утапа се у физику а предмет проучавања обавде науке постаје вечита, иманентна материја.“

У свом роману „Господар света“ говори о првом возилу амфибији. Оно омогућује свом власнику да лети, креће се по земљи, пливи на води и рони испод воде. Данашње амфибије додуше још нису достигле такво савршенство али су оне у стању да се крећу по земљи и да иду по води и испод воде.

Први хеликоптер конструисао је Жил Вернов Робер Освајач и назвао га „Албатрос“. Он је могао летети брзином од 200 километара на час, а покретао се помоћу 37 хоризонталних елиса.

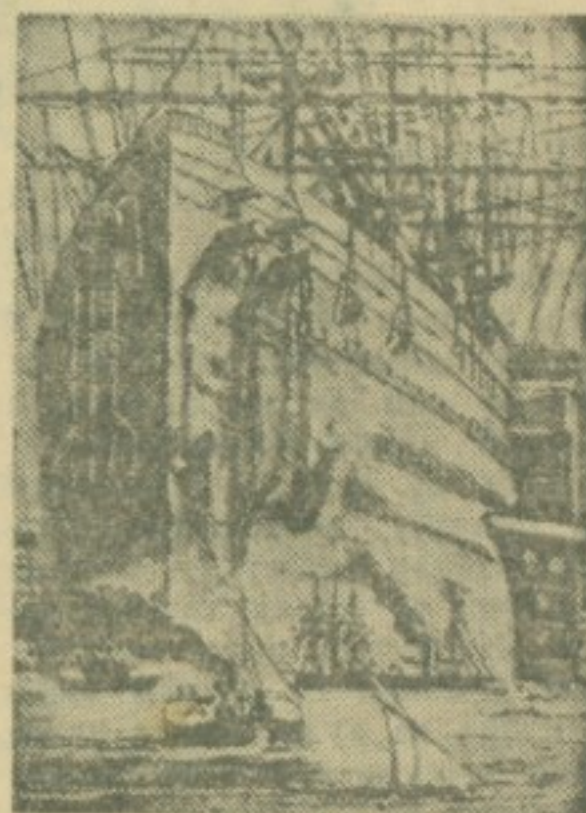
У свом роману „20.000 миља под морем“ Жил Верн је исто тако предвидео људе-жабе. Они су имали оклоп који може да отрпи страховити притисак

ХЕЛИКОПТЕР

под водом, кашигу е компримираним ваздухом за главу и оловне ђонове који омогућују стабилност тела под водом у вертикалном положају. Слично данашњим рониоцима и они су се кретали безбрижно по морском дну као да се налазе на суву.

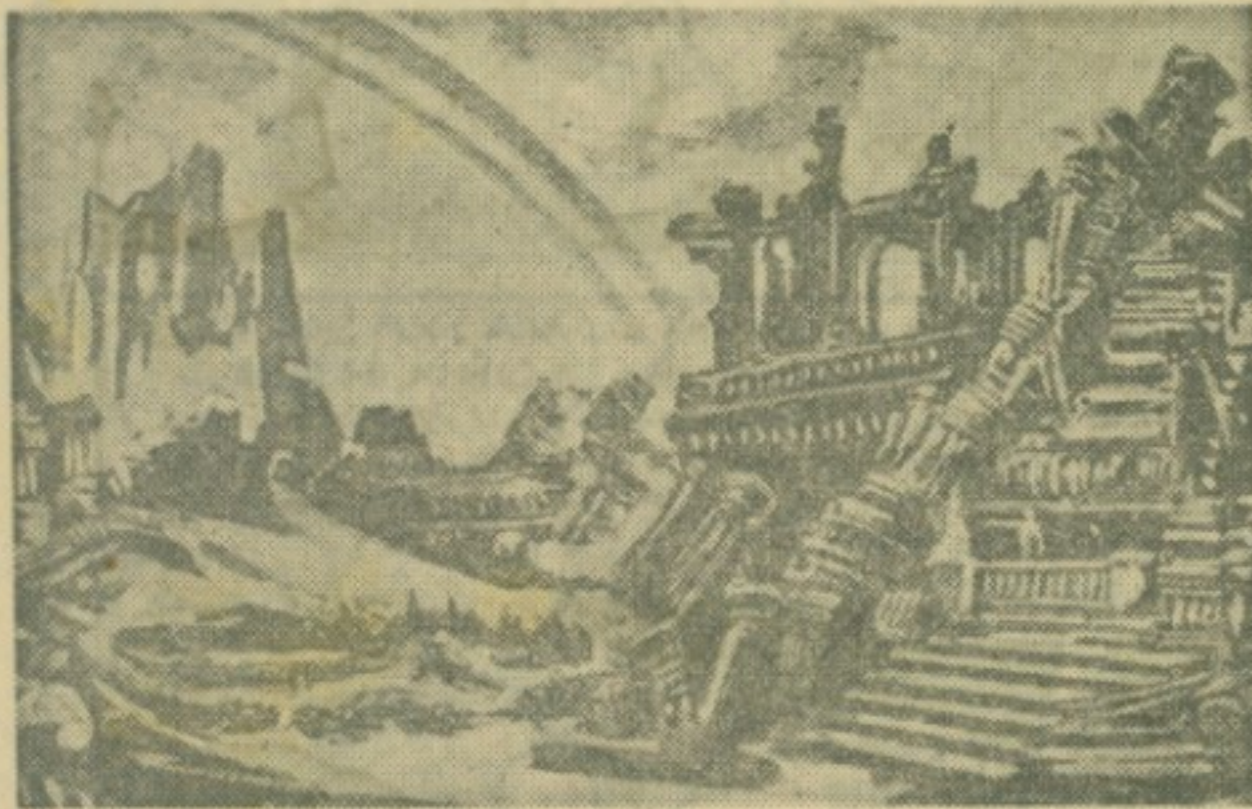
Најзад, Жил Верн није заборавио ни диновске пароброде данашњице. У свом „Пловећем граду“ описује сва чуда која се могу наћи на прекоокеанским гигантима. Па ипак, његова машта је у овом случају подбацила. Његов „Грејт Истерн“ је био дуг свега 208 метара док „Квин Елизабет“ има 313.

„ГРАД“ НА МОРУ

ПРЕТЕЧА СПУТНИКА

ДЕЈСТВО „АТОМСКЕ БОМБЕ“

ТЕЛЕВИЗИЈА

КАО „МАЈДАН ЗЛАТА“...

Ретки су људи који не познају орахово дрво или бар његов плод. Међутим, мало њих је упознато са користима које то дрво пружа људима.

Високо, перастог лишћа, дрво ораха гаји се због коштуљавог плода чији сочни омотач брзо иструди, а семенка остане у коштини.

Хранљивост ораховог плода превазилази хранљивост хлеба, кромпира, млека и воћа. Познато је орахово уље које се добија пресовањем језгра ораха а она га садржи око 50%. Хладним пресовањем добија се безбојно уље пријатна мириса и укуса, а топлим уље оштра мириса и укуса. Употребљава се за јело, затим у козметници и штампарској индустрији.

Лишће садржи алкалоид танина, гуме, беланчевине и др. Зелена љуска: скроб, беланчевине, шећер, воћне киселине и соли. Лишће и зелена љуска су раније много употребљавани у медицини као лек али данас већ много мање.

Скупочено дрво ораха се употребљава само за израду финог намештаја.

Сем неких азиских земаља, у Европи су три главна подручја за производњу ораховог дрвета: Француска, Италија и три подунавско-балканске земље: Југославија, Румунија и Бугарска. У последње време као добар произвођач ораховог дрвета појавила се и Шпанија.

Код нас се годишње прибегне преко 40.000 тона плода,

који је важан артикал и за извоз.

Рачуна се да од десет орахових дрвета добијемо уља исто колико и са једног хектара сунцокрета. Сунцокрет је једногодишња биљка, а стабло ораха траје и читавих 200—300 година. Колико је орах био цењен нарочито у стара времена, види се и по томе што су вилаци у својим тестаментима и њих завештавали наследницима.

Најдужи канал на свету

Према једној вести Радио Москве у Совјетском Савезу се гради најдужи канал на свету. Назван је већ „Каракум“. Биће дуг 900 километара, а пролазиће кроз ненасељене јужне крајеве СССР. Половина канала већ је завршена.

ЗАТО СУ НАЈБОЉИ ПЛИВАЧИ...

Аустралија је сада прва земља у пливању. Многе светске рекорде су оборили њени пливачи, иако су сви још јако млади. Брат и сестра Коирад, обоје светски рекордери, стари су 15 и 14 година, а почели су врло напорно да тренирају кад им је било тек 10 година. Њихов тренер 24-годишњи Џон Толбот сваког дана проводи са њима 8 часова „да би открио њихове

проблеме и да би их најбоље физички и ментално приближио пливању“. Прати сваки њихов покрет у бањену, а и иначе.

Аустралиски тренери се служе научним методама да би утврдили могућности младих организама — њиховог срца, плућа, руку. Чак је при тренингу употребљавана и хипноза. „Али, — каже један тренер, — није у томе ствар. Већина пливача се бори са водом, а Аустралијанци раде са њом“.

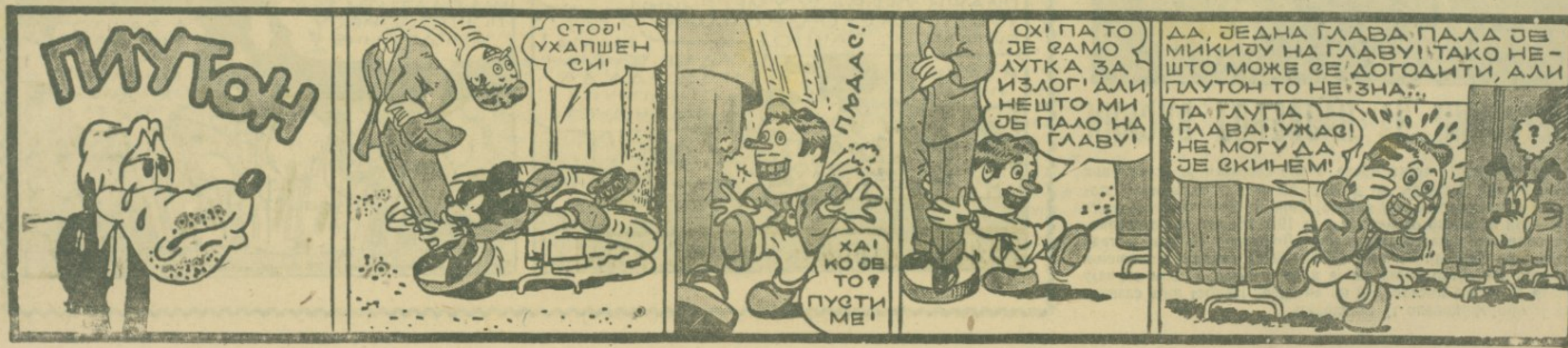
КАО ДА ЈЕ ЖИВ

У производњи хеликоптера досад су забележени многи разни изуми. Засада најсавршенији модел хеликоптера

има труп као корито чамаца. Он може да се спусти к уздигне са земље, с воде, с леда и са снега, а може и да маневрише као сваки други чамац.

ПОСЛЕДЊА ПО ВЕЛИЧИНИ, ПРВА ПО НЕСРЕЋНИМ СЛУЧАЈЕВИМА

Сви бисмо казали да је проценат смртних случајева од повреда у саобраћајним несрећама највећи у Сједињеним Америчким Државама. Међутим, Америка је тек на трећем месту, са 23,4%. На првом месту је мали Луксембург са 28,5% смртних случајева на 100.000 становника, на другом је Аустралија са 23,5%, а на последњем Малта са свега 2,2%.

Из првој нашеј илустрираној листи

»НА МЕСЕЦУ ЖИВЕ ЉУДИ...«

Кад су наши читаоци пре више од 120 година примили двадесет први број „Србског народног листа“...

Кад бисмо могли да пловимо по „безмерном океану небеског свода“

„Србски народни лист“ пренео је то сензационално „откровење у Месецу“ из неких берлинских новина.

Сер Вилијам је 1781 године открио планету Уран, потом и два од његова четири сателита.

НИ У ФИЛМУ

Холанђани који су као статисти играли немачке војнике, у филму који се сада снима по „Дневнику Ане Франк“...

Разумљиво да су редитељ, директор филма и остали узалудно покушавали да увере статисте Холанђане...

„Не желимо да вређамо успомену на милионе мртвих мученика“.

и небеске физике и механике био је огроман. Александар Стјуарт, његов син, био је такође астроном и физичар...

Међутим, ова шала о чудесним открићима на Месецу, која је свакако узбудила и наш свет...

О Месецу се код нас до 1835 године, када је у „Србском народном листу“ изишао овај чланак о „најновијим открићима“...

„Ах, колико би ми нових ствари пронашли кад би по безмерном океану небеског свода од једног света до другог пловити могли.“

Да би ствар била „што веродостојнија“

То нису била питања која је себи постављао само др Атаназије Стојковић.

У романтичној и романтичној књижевности — Месец, или песнички: Луна, био је значајни реквизит.

Сенке које се виде на њему, људи су одгонетали на свој начин.

И на рачун тог старог Месеца, и оних који свему лако поверују, године 1835 начињена је једна сјајна шала.

штења о чудесним сазнањима сер Цона.

Према писању „Србског народног листа“, који је читаву ствар „сажео“ за своје читаоце...

тим — козе с једним рогом; по том „свакојаке водене птице“ „девет фели разних сисајућих звериња“...

„Крилати људи“

И напоследку: — „укажу се један за другим четири чопора велики крилатих створења“.

Тако је шали једног немачког студента насео и наш Теодор Павловић, иначе врло разуман човек...

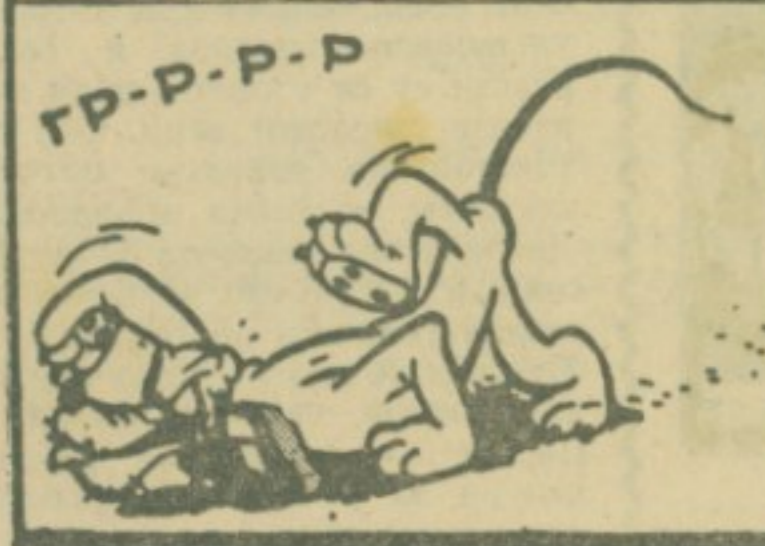
Занимљиви угао

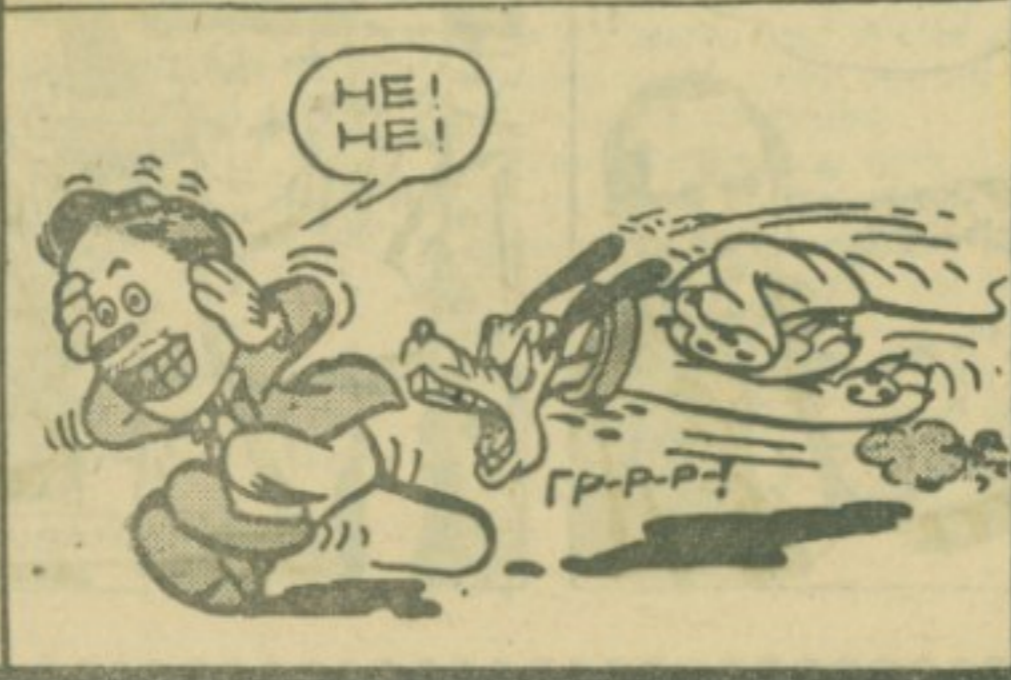
НЕПТУНОВА РУКАВИЦА

ЈЕДНА ВРСТА СУНЧЕРА ИЗ ЗАДРАНСКОГ МОРА ПОТВЕРДА НА ШАКУ С ПЕТ ПРЕТИВУ И ПАЛЦЕМ

ПЛУТОН, ПРИРОДНО, МИСЛИ, ДА ЈЕ ПРЕД ЊИМ ПРОВАДНИК... СТРАШАН НЕКИ ТИП, ТО СЕ ОДМАХ ВИДИ!

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН НАЧИН ДА СЕ ПРОВАДНИК ОТЕРА...

ПОКРЕТНЕ СТЕПЕНИЦЕ

СТОЈ С ПОКРЕТНИМ СТЕПЕНИЦАМА ТРЕБА БИТИ ОПРЕЗАН! ЈЕДАН ПОГРЕШАН ПРИТИСАК НА ШАЛТЕР И ОНЕ...

СВИФТ КАО АСТРОНОМ

ЧОВЕК КОЈИ „СКУПЉА“ РЕКЕ

Страст за скупљањем разних предмета раширена је код многих људи у целом свету. Неко скупља поштанске марке, неко луле, кључеве, часовнике, итд. Међу њима је можда најчуднији 63-годишњи Американац Џејмс Слипи, који скупља — реке. Но, пошто ове „своје предмете“ не може да носи кући нити да их лепи у албум, он се задовољава тиме да у свакој од њих преплива километар-два. Пошто у Америци није више остала ниједна река коју није „освојио“, сад је прешао у Европу и већ се купао у Темзи. Ускоро ће прећи и на континент.

Од вас зависи „доброта“ животиња

„Будите добри према животињама, па ће и оне бити добре једна према другој“. На тој пароли заснива се рад у кротитеља Владимира Дурова, члана совјетског циркуса који на изложби у Брислу даје претставе пред многобројним гледаоцима из свих крајева света. Поред осталих ретких вештина, посетиоци могу да виде савршену мирноћу лица Маршика на чијим леђима исто тако мирно и безбрижно стоји петак Петко. Мачак Васја као најнежнији отац бди над црним и сивим пацовићима. Нилски коњ Маличка превлазила све: за столом се понаша веома отмено након што је изводи вратоломне кавке од његовог рода не би нико очекивао.

Махање га нервира

Бика у арили не разјари црвена боја плашта, јер он ту боју види као сиву, — кажу људи који су ово проучавали. Њега разбесни само махање плаштом.

ди који су ово проучавали. Њега разбесни само махање плаштом.

Поврће на Антарктику

Амерички морнар Џејмс Браун, на служби у поморској бази Мек Мурдо, на Антарктику, засадио је поврће на земљи коју је донео из свог родног места у Конектикету. Са ње је већ дигао прву „жетву“ парадајза, пасуља и гршка.

Плутонијум

Према речима једног стручњака у Француској ће се 1959 године производити око 100 килограма плутонијума годишње. Употребљаваће се највише као погонски материјал за будућу атомску флоту Француске.

Савремени астрономи располажу цинковским телескопима и разним другим веома компликованим апаратима за испитивање свемира, а њихови давни претходници су многа садашња открића предвидели већ у оно своје време али без савршених инструмената, готово голоруки.

Занимљиво је да је тако и славни књижевник Џонатан Свифт, који се иначе није бавио астрономијом, веома тачно указао на постојање два Марсова сателита, које је наука тек знатно касније открила.

Данас је Свифт у целом свету познат по „Гуливеровим путовањима“. Али пре него што је написао то своје чувено дело, он је у Енглеској био запажен као сатиричар и полемичар, што такође није имало никакве везе са астрономијом. Док је био дојавен катедрале светог Петка у Даблину, у Ирској, 1726 године, почео је да пише „Путевања међу разне далеке народе света Семјуела Гуливера“, па је наслов доцније скраћен на „Гуливерова путовања“.

Међу замишљеним земљама које је Свифтов јунак обишао било је и летеће острво Лапута, које је у ваздуху одржавао један цинковски магнет. На том острву Гуливер је

сreo астрономе много образованије од оних на земљи, и они су му испричали да су открили два месеца што круже око Марса. Један се окреће око планете-матике два пута брже од другог.

У то време Свифт је био једини човек који је јавно — иако кроз речи свог јунака — изнео такву претпоставку. Ниједан астроном није дотада видео Марсове месеце, па је та Свифтова теорија, ако се тако може назвати, примљена као плод чисто уметничке маште.

Али 1877, сто педесет једну годину касније, амерички астроном Хал, тада директор Морнарничке опсерваторије у Вашингтону, заиста је открио Марсове сателите. Била су то два месеца, толико мала да су запажена тек када су начињени огромни и снажни телескопи. Хал је потврдио и то да се један Марсов месец креће око своје планете два пута брже од другог! Уопште, оба су готово потпуно одговарала описима што их је Гуливер о њима чуо од астронома са замишљеног ваздушного острва Лапуте.

Свифт је дакле имао право! Прорекао је оно што је наука утврдила тек читав век и по касније, али како му је то пало на ум заувек ће остати тајна.

СКУПА КАО ДРАГИ КАМЕН

Кад би се вредност ствари процењивала према томе колико је лака, онда би једна марка, издата 1856 године у Британској Гвијани, била најскупотијана ствар на свету. На дан издавања њена номинална вредност износила је једну центу. Када би данас неко желео да је купи, требало би да исплати 100.000 долара, односно 10 милиона пута већу цену од првобитне.

Још један мањ

Једна совјетско-китанска планинска експедиција успела је да се попне на досад неосвојени, безимени врх на Памиру, висок 7.000 метара.

Нежељени сувласник

Џорџ Вот, из Лондона нуди преко огласа 10 фунти награде ономе ко му ода име непознате особе која се у последње време служи његовим аутомобилом. Наиме, неко у току ноћи, неопажено, узима Вотова кола из гараже, а враћа их рано ујутру.

Примамљива награда

Гостионичар Реј Хил, из Кентерберија, у Енглеској, имао је два папагаја — Персија и Поли — које је много волео. Али, недавно су његови крилати љубимци одлетели незнано куд и више се нису вратили. Хил сада нуди награду ономе ко му врати његове птице: 30 фунти у готову и да годину дана бесплатно пије пиво у његовој гостионици.

Спретнији него риба

Делфин је, кажу, најспретнија животиња у мору. Иако је сисар — удише ваздух и не може да живи без њега — он надмашује већину риба и у другом погледу. Под водом може да остане око три минута, а на површину излази сваких 30 до 45 секунди да у-

дахне ваздух. Без страха се упушта и у борбу са ајкулама и често излази као победник, јер своју тврду њушку снажно забија у његов део око шкрга ајкуле. Иначе, делфин је веома дружељубив; може да се припитоми и дрсира.

Пригодан поклон

Приликом недавне акције чишћења, спроведене у Француској ради чишћења а тиме и улепшавања градова и села, власти су се у првом реду обратиле школској деци. Она су учествовала израдом цртежа писањем задатака и парова. Дванаесторо деце, од 11 до 14 година, награђено је бесплатним путовањем по Немачкој и Италији. А као особито пригодан поклон, свечано предат у Паризу — свакако је добило сапуна за умивање у тежини сопственог тела.

СВЕТЛОСТ У ШУМИ

ЧУДНА ПОВОРКА КРЕТАЛА СЕ КРОЗ ШУМУ...

КАД БИ ЗНАО ГДЕ ЛЕЖИ ТВОЈА СРЕЋА, НЕ БИ ПОКУШАВАО ДА ПОБЕГНЕШ!

ПРЕМА УСЛОВИМА УГОВОРА О МИРУ, СКЛОПЉЕНОГ 1764 ГОДИНЕ ИЗМЕЂУ АМЕРИКАНАЦА И ИНДИЈАНСКОГ ПЛЕМЕНА ДЕЛАВАРЕ, СВИ БЕЛИ ЗАРОБЉЕНИЦИ ВРАЋЕНИ СУ У ТРЉАВУ ПИТ ДА БИ ОДАТЛЕ ОТИШЛИ СВОЈИМ КУЋАМА.

НЕКИ БЕЛИ ДЕЧАЦИ И ДЕВОУЧИЦЕ НАПУСТИЛИ СУ ИНДИЈАНСКЕ КУЋЕ ТУЖНА СРЦА. ЈЕР, ЊИХ СУ ЊИХОВИ ИНДИЈАНСКИ ПОЧИМИ И ПОМАКЕ ОДГАЗИВАЛИ С ЛУБАВЉУ И НЕЖНОШЌУ. ЗАРОБЉЕНИ ЈОШ КАО ДЕЦА, ОНИ СУ ПОТПУНО ЗАБОРАВИЛИ СВОЈЕ ПРАВЕ РОДИТЕЉЕ...

НАЈЖАЛОСНИЈИ — И НАЈОГОРЧЕНИЈИ — МЕЂУ ЊИМА БИО ЈЕ ДЕЧАК ПОЗНАТ ПОД ИМЕНОМ ПРАВИ СИН, КОГА ЈЕ ПОГЛАВИЦА ПЛЕМЕНА ДЕЛАВАРЕ ПОДИГАО КАО РОЂЕНОГ СИНА.

КОМАНДАНТ ТРЉАВЕ... И ЊЕГОВ СЛАВНИ ИЗВИЈАЧ ДЕЛ ХАРДИ...

ЕВО ДЕЧАКОВОГ ОЦА!

ЏОНИ, ТИ МЕ СЕ МОЖДА НЕ СЕЋАШ, БИЛО ЈЕ ТО ТАКО ДАВНО... ДОБРОДОШАО КУЋИ, ЏОНИ!

ЗАР НЕМАШ НИ ЈЕДНУ РЕЧ ДА КАЖЕШ СВОМ ОЦУ?

ОН НИЈЕ МОЈ ОТАЦ!

НАСТАВИЋЕ СЕ

И недавно одржани међународни конгрес геолога у Манили открио је занимљиве појединости о намерама САД и СССР да своја научна истраживања не усмеравају више само у правцу освајања свемира, већ и у сасвим супротном — ка средишту земље, тамо где се доскора веровало да постоји само вечни огњ.

Велики амерички научни пројект о походу на језгро Земље, који се добрим делом заснива

Неисцрпне резерве...

Земљине утробе долази нам баш са небеса! Метеорити су делићи неке планете која је експлодирала. Према свом саставу они су сарстани у три групе: силицијум и магнезијум, оксиди и сумпоровити метали и, најзад, челик и никл. Ако се претпостави, што је врло вероватно, да је састав распорнуте планете био сличан саставу Земље, долази се до закључка да су планете од периферије ка средишту састављене од три слоја метала: силицијума и магнезијума, оксиди и сумпорних једињења, и гвожђа и никла.

на искуствима и предлозима јапанских геолога и геофизичара, већ је добио и име — „пројект Најф“. Почетни кредит који је одобрила америчка влада износи две милијарде долара.

Смели пројекти Руса и Американаца диктирани су не само ривалством ове две земље на свим пољима научног истраживања, већ још много више последњим научним претпоставкама о саставу Земљиног језгра, које су потпуно одбациле старо веровање да је оно у уснијаном, течном стању. Последња научна истраживања указују да се испод Земљине коре, литосфере, налази дебело слој уснијане масе у течном стању — пиросфера — а на њу се затим наставља магна, која постаје све чвршћа што се иде дубље. Земљино језгро образују огромне масе челика и никла у чврстом стању — барисфера.

До оваквог закључка дошло се првенствено пажљивим проучавањем покрета проузрокованих земљотресима. Прецизни апарати који бележе земљотресе показују да они проузрокују три врсте вибрација. Прве две долазе из дубоких слојева барисфере, а трећа из Земљине коре. Брзина таласања првих двеју, од десет и шест километара у секунду, показује да се оне преносе кроз средишњу чвршћу од челика.

Према томе, закључују научници, Земљино језгро је смеша извршно чврстих метала изложених страховитом притиску који се не може створити у лабораторијама. Молекуларна структура њихове материје је свакако толико измењена да одговарајућих метала нема на Земљиној површини, мада су у питању никл и гвожђе.

До драгоценних података о саставу пиросфере и барисфере дошло се и проучавањем метеорита. Може изгледати чудновато, али прави одговор о саставу најдубљег средишта

уређаји. Много привлачнији изгледа јапански предлог по коме би копање почело са океанског дна дубоког 10.800 метара, недалеко од обале Филипина. Огромне водене масе претстављале би у том случају противтежу притиску из унутрашњости Земљиног језгра. Наравно, да би се такав подухват остварио треба решити низ сложених техничких проблема. Пошто је чак и температура пиросфере огромна, сви уређаји за бушење мораће да буду од веома отпорног материјала. Решење овог проблема знатно ће олакшати богата искуства аеронаутике с ракетама које пробијају „топлотни ѕид“.

И а једној америчкој фарми догодило се следећи случај. Киша је падала целе ноћи и сутрадан. Следеће ноћи фармера је пробудила нека чудна и њему непозната бука која је допирала споља. Навукао је гумене цизме и нишао да види шта се дешава. Иза куће

створила се услед кише бара од неколико стотина квадратних метара. Одатле је допирала паклена ларва. Кад је батериском лампом осветлио покривачу баре имао је шта и да види: стотине мекхура, који су потсећали на лопте од пинг понга. А за сваку од њих као да је била прикачена по једна жаба. Уствари, тај мекхур је био надуван гласни орган жаба-мушкара који су из све снаге кречетали дозивајући женке.

Фармер је ухватио неколико жаба и понео их са собом, љут што су га узнемириле. Тек сутрадан их је боље погледао. То су уосталом биле и једине које је могао да гледа, јер су све остале нестале из баре на волшебан начин. Ни фармер није био надувен, на њима су најупадљивије биле њихове очи — велике, бујаве и као изненађене.

Фармери и њихови суседи су једва веровали да ове жабе нису пале с неба. Сви су се они родили у том крају и провели у њему целог свој живот, а овакве жабе нису видели. Уствари жаба коју је фармер уловио зове се скафиопус. Име је добила по јаким рокастим израштајима на задњим ногама, који личе на лопате а служе им да се укопају у земљу. Ова жаба то у главном и чини целог свог живота. Ако је држите у шаци, она ће покушати трајем задњих ногу да се „укопа“ између ваших прстију. Ако је човек постави на песак или мекку земљу нестане са површине за неколико тренутака. У томе и треба тражити разлог што људи мало знају о њој.

Источно од реке Мисисипи, уз атлантску обалу и обалу Мексичког Залива ових жаба има доста, али и ту људи једва шта знају о њима. Изузимајући ноћне буке с времена на време, ове жабе живе врло „повучено“. Некада се тврдило да оне проводе читаве године стално под земљом. Нема доказа да неке од њих стварно тако и не живе, али се зна да у баровитим местима оне проводе ноћи на површини.

У сувим крајевима, који нису ни најмање гостољубиви за водоземце, скафиопус је једини безрепни гмизави способан да ту живи. Одрасле жабе беже од суше све дубље у земљу. Налажене су чак и на метар и више испод површине. Као нарочито осигурање

РЕДАК СЛУЧАЈ

Код крава је редак случај да отеле близанце, а поготову тројке или четворке. Али то се ипак понекад догађа. На слици се види крава из Баварске, која је приликом трећег телења донела четири нормална телета. Пуни живота, они већ почињу да сишу прсте домаћице. Свако теле је тешко око 18 килограма.

Исхрана и морска болести

Амерички лекар Н. Кутлмас годинама се бавио проучавањем морске болести од које многи пате за време путовања бродом по узбурканом мору. Дошао је до закључка да су деца најнеотпорнија према овој болести, јер 80 одсто њих обично осећају неугодности за време вожње. Доктор Кутлмас тврди да многи лекови и пилуле, који се употребљавају у овим случајевима, слабо помажу и да болесници увек треба више да обраћају пажњу на исхрану. Препоручује зато свима који су наклоњени овој болести да пре поласка пију млеко у праху, воћне сокове, и кувано воће. Највеће непријатности изазива масна храна.

Британска телевизија и спорт

Британска телевизија склопила је недавно уговоре са свим британским спортским организацијама да у току следећих пет година може да преноси најважније догађаје из свих спортова. Ови уговори телевизију коштају 17 милиона швајцарских франака. За снимање коњских трка телевизија је платила 6,25 милиона, фудбалских утакмица 3,75 милиона, утакмица крикета, бицикличких и аутомобилских трка 2,5 милиона, тениских и аматерских боксерских мечева 1,25 милиона, и атлетике, коњичких такмичења и професионалног бокса 750.000 швајцарских франака. По овоме се може видети који се спортови највише гледају преко телевизије јер су њени руководиоци првенствено водили рачуна о укусу својих претплатника.

Кишна жаба

не и други водоземци, али за скафиопуса ово је теже пошто влаге има само у ретким приликама. Када киша пада тамо је то права провала облака, па се начине велике баре које остају и доцније и постају места где се оне легу.

Пошто је њихово размножавање везано за кишу, то и полагање јаја долази само после ње, за разлику од осталих водоземаца, код којих за ово постоји одређено годишње доба. На америчком југозападу кише обично падају у току лета, што је веома погодно јер развој јаја зависи од температуре: на обичној собној топлоти пуноглавици се излегу после једног до једног и по дана, али то време може под летњим сунцем да се скрати на само осамнаест часова. Десет дана после тога пуноглавици су се већ претворили у жабе и излазе из баре. Најповољнија топлота воде је она граница када би јаја односно пуноглав-

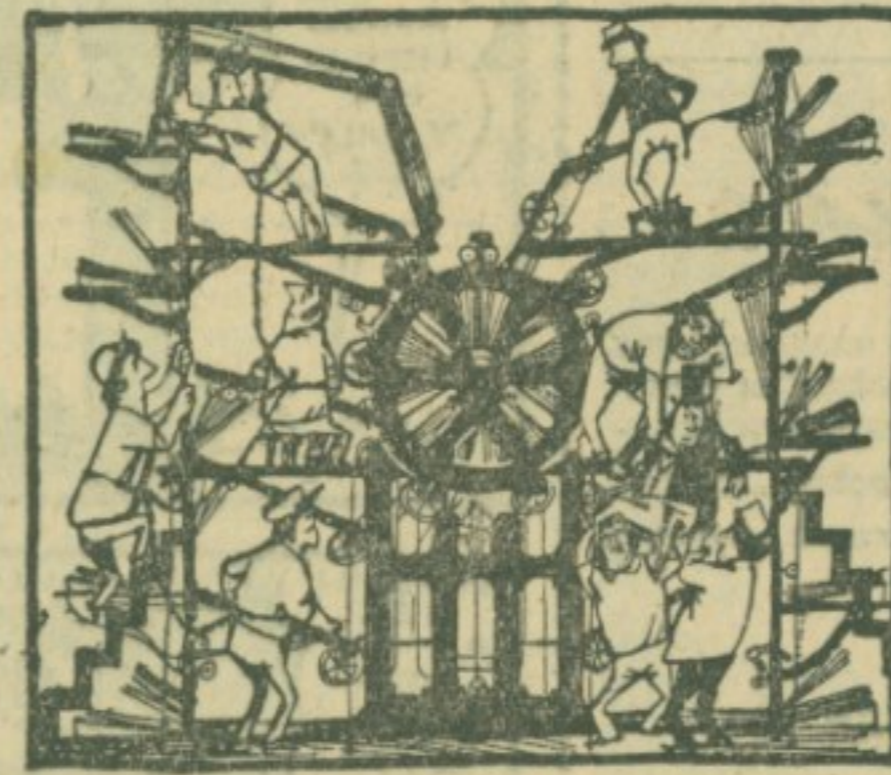
ци пропали услед претеране топлоте. У хладној води тек после недељу дана се ствара пуноглавац а пуна два месеца су потребна да се претвори у жабу. Кад се има у виду да се код неких врста тек после две године пуноглавици претварају у жабе, онда је јасно да је скафиопус прави рекордер.

За разлику од других пуноглавици скафиопуса су прави месокждери. Када нема друге хране једу се међусобно. Ово не само да не претставља опасност за продужење врсте, већ напротив обезбеђује преживелим пуноглавицима и жабама опстанак. Захваљујући овој особини, најјачи само остају у животу, а ускраћује се и претерано размножавање.

Скафиопус има блиске сроднике у Европи. Укупно се зна за четири или пет подврста, али су све оне мање-више сличне. Фосилни примерци нађени у стенама врло се мало разликују од садашњих. Скафиопус је врло примитиван мада је у погледу прилагођавања условима живота отишао веома далеко.

Мала историја штампарства у сликама

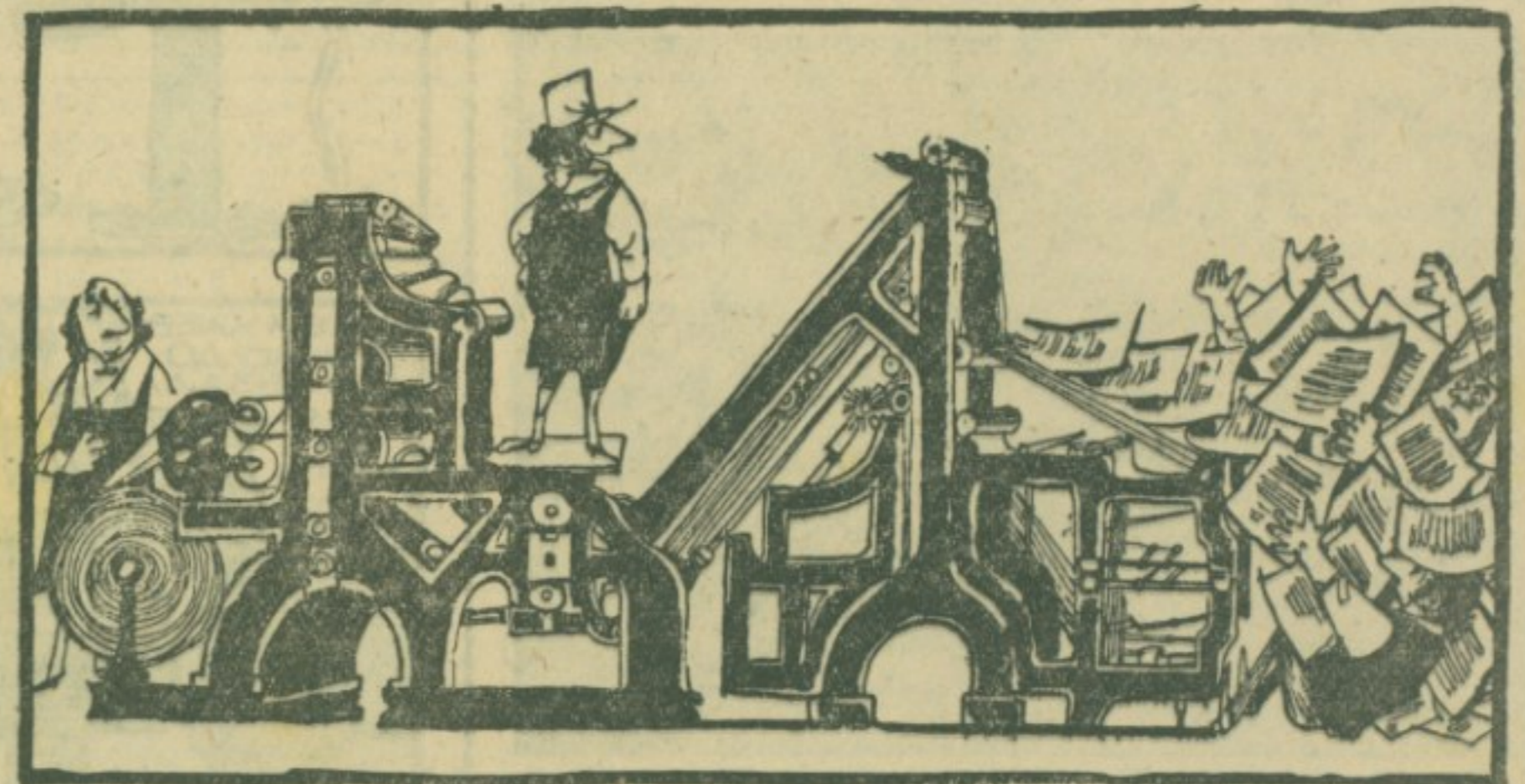
Од Гутенберга до данас

1847 Израђена је у Америци чувена штампарска машина „Еклер“ у коју су шест уметача убацивали одједном шест табак за штампање.

1869 Фабрика штампарских машина у Аугсбургу израдила је једну машину коју су морали да „хране“ четири уметача.

1869 Лондонски „Тајмс“ је штампан на ротационој машини „Валтер“ која је избацивала 10.500 примерака новина за 60 минута.

(Наставиће се)

У НОВОМ ДОМУ

Збијени једно уз друго, сва четири мајмунчета као да се питају шта их чека у новом дому — Лондонском воолошком врту у који су доведени из далеке Африке. Ипак, та неизвесност није сметала једном од њих да од првог непажљивог посетиоца зграби цигару и стрпа је себи у уста.

ЗА ОНЕ КОЈИ ДОЂУ

Истраживач Џон Тенстал, по народности Британац, оставио је десет хиљада цигарета и неколико стотина кутија шибца на врху Килиманџара за аматере — алпинисте. О овоме их је обавестио преко штампе.

КО ЋЕ ПРЕ?

улице која је од главног хотела водила ка врху брежуљка где су се деца уз вику и смех санкала.

За слабо осветљеним шалтером седела је дебла девојка у црвеном џемперу и нешто штрикала. У углу собе иза ње, дубоко завањен у столицу која се налазила поред тастера са телеграфом, дремао је неки чичица. Соба је мирисала на устајали дуван и бели лук.

Лочнер је пришао жени и на прилично добром немачком језику упитао је да ли може да пошаље телеграм. Девојка је климнула главом и почела по фијоци да тражи формуларе, али је новинар брзо објаснио да телеграм који шаље не може да стане ни на један формулар. Из чепа је извадио скраћено издање Хитлерове злогласне књиге „Мајн Кампф“.

Дао је девојци адресу дописништва своје агенције у Паризу и замолио је да почне одмах телеграфски да шаље дословно текст из књиге. Она је разрогачила очи, али када јој је казао да ће телеграм, ма колико дуг бити плаћен, и када јој је још оставио двадесет марка да себи и колеги купи неку флашу пива да се забављају док буду радили она је слегла раменима, узела књигу и понела је телеграфисти.

Пошто је изишао из поште Американца је отишао до хотела и узео собу, рекао да га пробуде после тачно два сата

и легао да се одмори. Док је он дремао, Хитлер и Мусолини су покушавали један другог да надмудре, новинари у крчми су били већ полутијани, у филијали ИНС-а у Паризу нико није спавао. Пролазило је време, деца су престала да се санкају, светлост у прозорима се лагано гасила.

Кад се Лочнер придружио својим колегама још се ништа није десило. Прошао је још један сат, а онда су се врата крчме нагло отворила и унутра је ушао онај исти официр са хрпом, на шапирографу извучених, саопштења за штампу. Званично обавештење — да су се војни две велике пријатељске земље састали да би разговарали о најважнијим међународним проблемима, дрско је свету стављало на знање да су Немачка и Италија решиле да од овог тренутка уједине своје снаге у прокошењу међународној правди и осталим земаљама. План за освајање Чехословачке, Минхен и Други светски рат био је створен.

Новинари су као без главе журили ка пошти састављајући реченице својих извештаја. Сваки је желео да стигне први до телеграфа. Једино се Лочнер није много журио. Пошта је, наиме, имала само једну телефонску линију и могла је да шаље само по један телеграм.

На изнеумљене захтеве новинара девојка у црвеном џемперу је мирно одговорила, ту по их гледајући својим безизразним плавим очима, да се управо шаље један телеграм и да они морају да чекају на ред, пошто је такав пропис. Никада Лочнер није толико волео незаинтересовану хладнокрвност Немца, ни ти педантност и дисциплину која није

пристала ни на какав мито који јој је нуђен у свим видовима, са свих страна, и на свим језицима.

Отишао је полако у другу собу, сео за расклиману машину и натенане попушнвши цигарету, написао извештај на готово две стране. Онда се прогурао између својих колега и замолио девојку на шалтеру да уметне овај текст после места на коме је телеграфиста управо стао. Девојка је климнула главом и додала репортеру телеграфисти који је одмах наставио да куца... „Овде почиње мој извештај. Данас у 21 час по локалном времену...“

Пошта је одјекивала од више осталих новинара. Али девојка је била непоколебљива, за њу је ово представљало само исправку телеграма који је почела да шаље. Остали су имали да чекају на ред. Пре но што је пошао, Лочнер је још само замолио да после овог уметка настави да шаље текст из књиге све до пете главе — што је значило још најмање два сата. Онда је махнуо својим колегама у знак поздрава и изишао напоље.

Никаква интервенција других новинара код немачких власти да се прекине слање овог телеграма није помогло. То би било против правила, а уосталом оно што је телеграфиста сада куцао биле су речи њиховог вољеног фирера.

Друга најближа пошта налазила се удаљена готово два сати. Дотле ће сва јутарња издања већ бити на улицама.

Један од најуспешнијих новинарских трикова био је завршен а једино листови претплатени на Лочнерову Агенцију могли су тога дана да донесу вест толико важну по субјивну света.

Када је касно по подне једног зимског дана, почетком 1938 године, у једном малом месту Јужног Тирола стала специјална композиција воза у коме се налазио вођа Трећег немачког Рајха, Хитлер, станица и цела варошица вртели су од униформисаних гестаповца, као и оних у цивилу. Али овог пута они нису били сами. Поред њих се мрвао и читав батаљон чланова италијанске тајне полиције. Чуваши су Дучеа који је пре неколико сати, исто тако изненадно, стигао у колони луксузних аутомобила.

Становници града, осећајући да се нешто необично дешава, склонили су се брзо у своје станове. Улице су биле полупразне, а у крчмама је поред апената седео само по неки мештани који је попио суваше пива да би могао да се дигне са столице.

Али, састанак који је требало да се одржи у највећој тајности и на коме је решавано о будућности осовине Риве—Берлина, другим речима о судбини читаве Европе, а можда и целог човечанства, није измакао чулу њука десетине новинара из разних земаља који су у то

време били дописници из Немачке.

И тако се догодило да су се они састали пред вратима виле где се конференција одржавала, отприлике у исто време када су се и двојица „вођа“ састали.

И поред наваливања новинара стража је одбила да их пусти даље од капије врта. Једино је још на њихове протесте, мољкања и убеђивања пристала да позове неког официра. Испоставило се да је он био добро упознат са активношћу штампе и да није био нимало неспреман да њене претставнике дочека. Али његов одговор је био одлучан: „Ништа не може сада. После састанка, можда.“

Новинари увидевши да им не помаже да се и даље мргну у снегу пред немим и глумивим видовима, одоше у праву кафану и поручише чајеве са подоста домаћег рума који је додуше био кош, али је ипак грејао и обећавао да некако прекрати часове.

Једини новинар који није ни покушао да уђе у вилу био је дописник једне америчке агенције (ИНС). Лојд Лочнер. Он је право, пошто је исплатио стари такси у коме се довео, кренуо у малу пошту на крају.

Биомена возачима

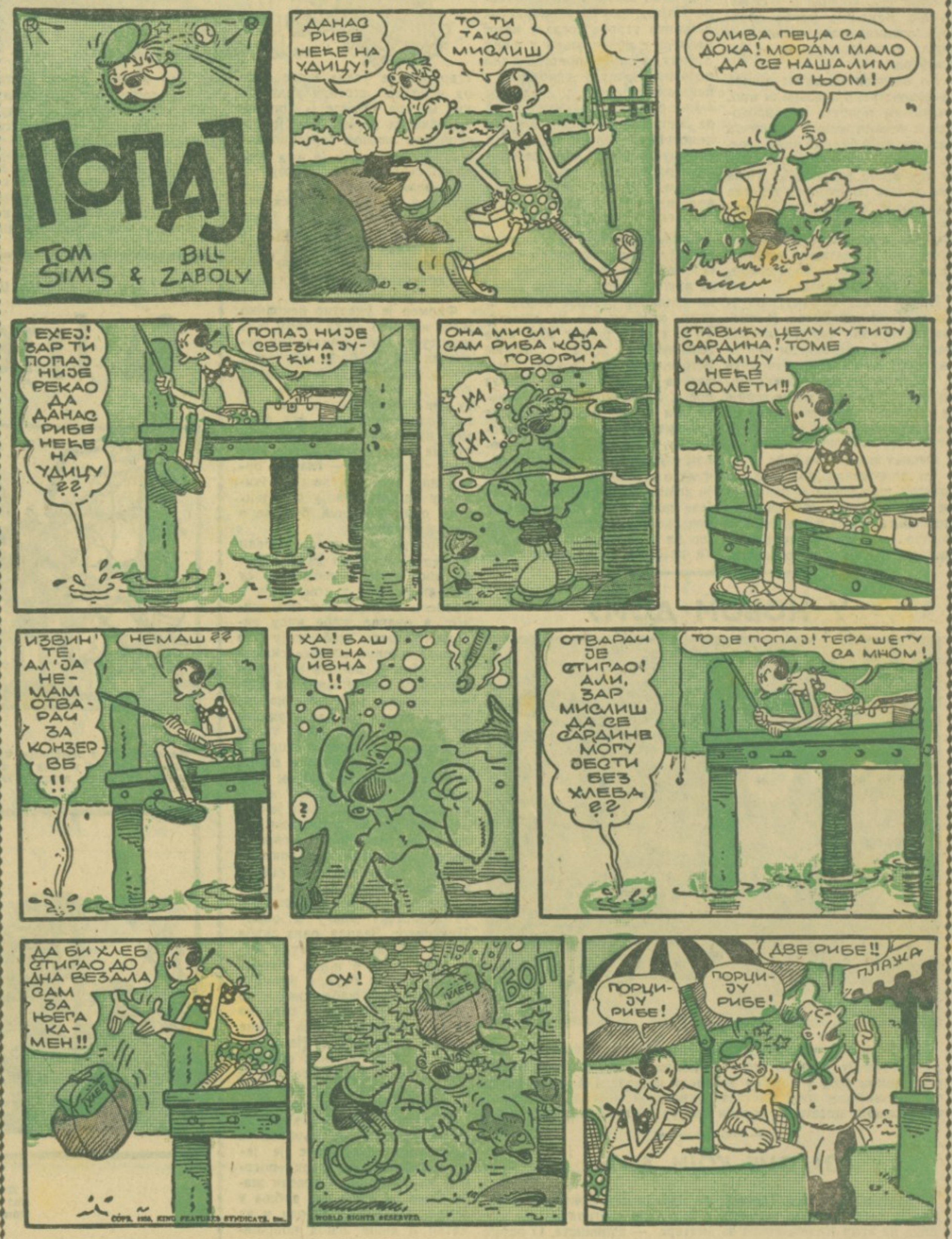
Британски Ауто-клуб, који има два милиона чланова, увек их саветује да пазе како разговарају са саобраћајном полицијом. Ако њиховом кривцом дође до неке неакаде и полицијом им затражи податке, никад му не треба рећи: „Жалим што се ово догодило,“ јер то може да звучи као признање, а онда ће и казна свакако бити већа.

У прави час

Три братића играла су се на обали италијанског језера Ларио, кад се један од њих, најмлађи, омакао и пао у воду. Видели да им се брат дави, двојица старијих такође су скочили у језеро и покушали да га спасу. Али, малишан се тако

грчевито ухватио за њих да нису били у стању да пливају. Вероватно би се и удавили да тај привор није видео Франческо Мела, капетан једног путничког брода који је био усидрен недалеко од тог места. Он је скочио у воду и спасао мале дављенике.

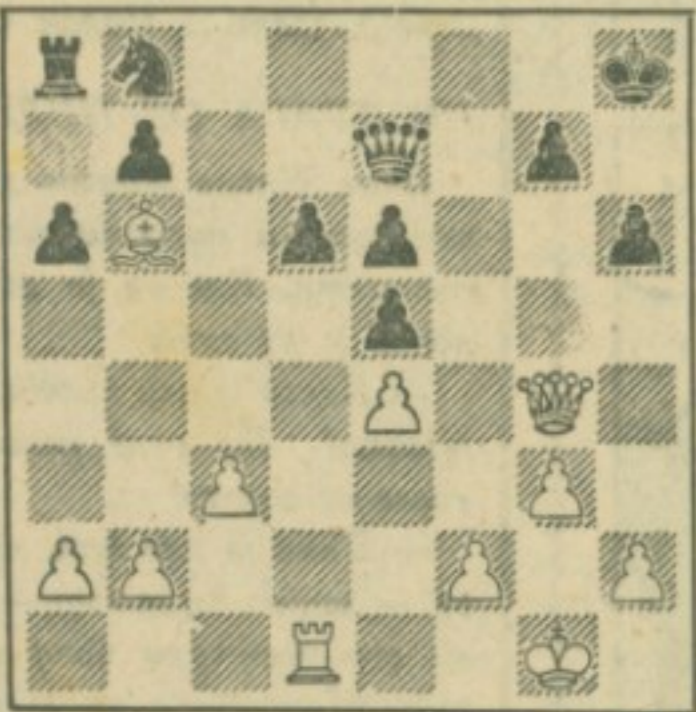
Учимо шах XXXVI

Од шаховских мајстора који су били прваци света остаде нам још само да видимо игру Василија Смишова. Он је прошле године, као што знате, у мечу с Ботвиником, освојио првенство света да би га ове године, опет у мечу с Ботвиником, изгубио. Ово је био њихов трећи сусрет у борби за титулу светског првака, јер су они још 1954 године одмеравали своје снаге на шаховским пољима. Меч се завршио нерешено — 12:12, а по шаховским правилима првак света, у таквом случају, задржава своју титулу.

Смишов је таква шаховска величина да су многи познаваоци његове дубоке позиционе игре били уверени да ће он ове године савладати Ботвиника и задржати светско првенство у својим рукама.

На меч-турниру петорице светских велемајстора, одржаном 1948 године, када се водила борба за звање светског првака, Ботвиник је освојио прво место, а Смишов друго. Овде ћете видети завршни део једне од Смишовљевих партија одиграних на том турниру са америчким шампионом Самјуелом Решевским.

После двадесет и петог потеза Решевског, који је имао црне фигуре, стање на плочи било је овакво:

Ако узмете да ловац вреди колико и скакач, противници подједнако стоје. Шаховско искуство казује да удвојени пешаци нису добри и по томе би се рекло да је Решевски нешто слабији. Али, Смишов ће сада повући потез којим и сам може да удвоји своје пешаке, а и да растури пешачку одбрану око свог краља. Гледајте:

26. Дг4-х4, Де7-д7, 27. Дх4-д8+ Дл7-д8, 28. Лб6-д8, Сб8-д7, 29. Лд8-ц7, Сл7-ц5, 30. Тд1-д6, Та8-ц8, 31. Лц7-б6 Сц5-а4, 32. Тд6-е6 Са4-б2, 33. Те6-е5 Сб2-ц4, 34. Те5-е6 Сц4-б6, 35. Те6-б6 Тц8-ц3, 36. Тб6-б7 Тц3-ц2, 37. х2-х4 Тц2-а2.

Како сада противници стоје? Смишов има пешака више, што је важно у завршници, и пешаци су му повезани. Партију ће свакако добити онај који пре изведе пешака до реда на коме се он претвара у даму. Посматрајте ту пешачку трку!

38. Кг1-г2 а6-а5, 39. х4-х5 а5-а4, 40. Тб7-а7 Кх8-г8, 41. г3-г4 а4-а3, 42. Кг2-г3 Та2-е2, 43. Кг3-ф3 Те2-а2, 44. Кф3-е3 Кг8-ф8, 45. ф2-ф3 Та2-а1, 46. Кс3-ф4 а3-а2, 47. е4-е5 Кф8-г8, 48. Кф4-ф5 Та1-ф1.

Црни пешак је пред циљем. Смишов ће га, разуме се, однећи, изгубити пешака на ф-линији и добити шах: 49. Та7:а2 Тф1:ф3+, 50. Кф5-г6 Кг8-ф8, 51. Та2-а8+ Кф8-е7, 52. Та8-а7+.

Решевски се предаје, јер му претстоји губитак слободних пешака, а тиме и партије. Почуна ситуација за све шахисте, нарочито за почетнике који се слабо сналазе у завршници.

ПЛИМА И ОСЕКА ЕНГЛЕСКОГ ФИЛМА

Како пишу енглески листови, број биоскопских посетилаца у Британији и даље се смањује. У 1957 години констатовано је смањење према претходној за 17%. Смањује се и број биоскопских сала. Док их је у 1956 години било 4.285, у 1957 тај број је пао на 4.102 са укупно 3.983.000 места.

Но, с друге стране, британски филмови освајају терен у односу на стране, нарочито америчке. И док су предузећа за расподелу филмова забележила у прошлој години смањење добити за 9 одсто, производна предузећа су за 1,5 одсто имала већу добит. Енглески филмови постигли су још већи успех у иностранству. Прошле године, од извоза филмова добијено је 6.900.000 фунти стерлинга, то јест читавих пет милиона више него у 1956.

ДРВО ЈЕ ЈЕВТИНИЈЕ...

Од пре неколико година један сектор америчког уметничког живота пролази кроз фазу цветова: реч је о скулптури у дрвету. Главни разлог за ову чудну појаву можда је објашњен у речима Елберта Вајнберга, тридесетогодишњег вајара из Конектиката: „Волим да радим у дрвету јер је то — јевтини материјал“.

Као и многе његове колеге, Вајнберг није у стању да плаћа високе цене за изливаче, нити да набавља изванредно скупе мермерне блокове. А дрво не само што је јевтино, већ претставља и трајан материјал, који исто није тежак за обрађивање.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПЛАСТИЧНА БОЈА

Нова пластична боја олакшаће посао око реновирања кућа, јер је веома постојана. Подједнако добро је прима дрво, зидови, цигле и друге материје и то без претходног премазивања основном бојом што је неопходна подлога за уљане боје. Ствари испрскане њоме лако се перу и то само водом и сапуном; не остају никакве пруге од четке, јер се равномерно размазује; са њом се може радити по сваком времену, чак и по киши, а самим тим се и посао може брже свршити; кад се осуши она просто обавија предмет као пластична маса добро запаканог пакета.

је 16 на хиљаду према 13,1 међу непушачима.

2) Пушачи цигарета највише страдају.

3) Рак на плућима је око десет пута чешћи код пушача него међу непушачима.

4) Болестима срца, крвних судова и бубрега подлеже око 2/3 пушача. Такође од болести дисајних путева умиру више пушачи. Чир у стомаку и широза јетре настављају овај статистички низ из кога би ипак требало извући закључак — не ваља пушити.

ХЛАДНА ВОДА ЗА РАСХЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРИЈА

Расхлађивање просторија у току лета помоћу хладне воде неће много стајати. На усаваивању овог изума раде инжењери са универзитета у Илиноису.

Систем је сличан ономе за грејање радијаторима. Хладну воду из уређаја за расхлађивање пумпа тера кроз извијугане цеви у собама. Вентилатори распоређују расхлађени ваздух.

СУПЕР-СЕКАЧ

Електрохемијску машину која помоћу електрицитета и хемикалија реже уместо уобичајеног металног сечива, приказало је једно предузеће у Њујорку. Између предмета који се сече и самог сечива не постоји физички контакт. Стаклена туба никад не додирује плочу испод себе, док је буши. У будућности, кажу инжењери, то ће бити практични метод обрађивања чврстих, на топлоту отпорних смеша које се употребљавају за изградњу ракета и авиона. Сада се тражи још најефикаснији начин рада овом методом.

НЕМАТОДЕ — ПРЕЖИВЉАВАЈУ ЈАКЕ РАДИЈАЦИЈЕ

Нематоде, једна врста црва, можда би биле једина жива бића на Земљи која би преживела атомски рат. Научници америчког Одељења за пољопривреду, после дужих испитивања, пронашли су да до за радијација која је довољно јака да убије 180 људи, није у стању да уништи једног сићушног црва.

Смртна доза за човека је 650 рендгена, а да би се убио овај црв потребно је 120.000 и више рендгена. За неке врсте чак и 350.000 до 640.000 рендгена. Женка нематодe постаје стерилна тек под дозом од 20.000 рендгена.

Златна нематода је биљни паразит и причињава милионске штете америчкој пољопривреди.

НАЦИОНАЛНИ НАПИТАК — КВАС

Још у прастара времена руски народ је створио свој национални напитак — квас. То је уствари безалкохолно пиће начињено од преврелог хлеба или ма кога воћа и слада. Некада је он много прошен. Данаас се углавном прави од преврелог хлеба.

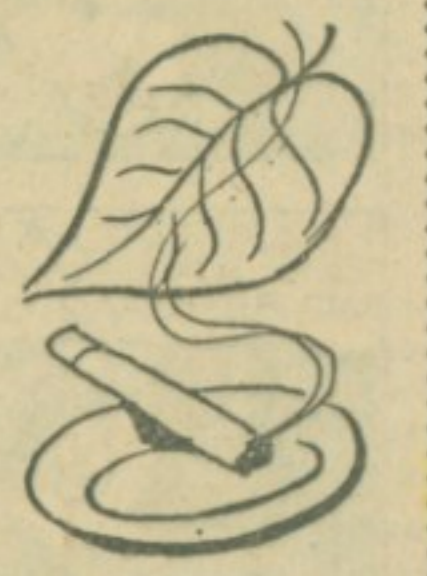
ТОПЛОТА НА ЗЕМЉИ

Недалеко од града Мексика, престонице државе Мексико, у области богатој топлим гејзирима почела су мерења да би се испитала могућност изградње геотермичке станице од 250.000 киловат-часова. Испоставило се да је снага само једног гејзира 25.000 киловат-часова.

... кад би потомство једног пара шкољки острига стопроцентно остало у животу, пет генерација створиле би масу осам пута већу од Земље.

... реч „дуван“ арапског је порекла и нама је дошла преко

... на Керауги, централној висоравни у Новој Гвинеји, домороци косе траву — ножевима.

... у Средњој Азији угроне гуске гоне се у чопорима по више километара до пијана. Да успут не би разарањивале ноге, гуске се „поткивају“. То се врши на тај начин

Турака. Међутим, у арапском језику „духан“ не означава биљку од чијег се листа праве цигаре и цигарете, него „дим“ и „пару“.

... „журналист“, међународни назив за особе које се баве новинарством, настао је још крајем седамнаестог века.

... пекарска вештина сматрана је у старом Риму за уметност, а пекари су били веома цењени и уживали су нарочите повластице.

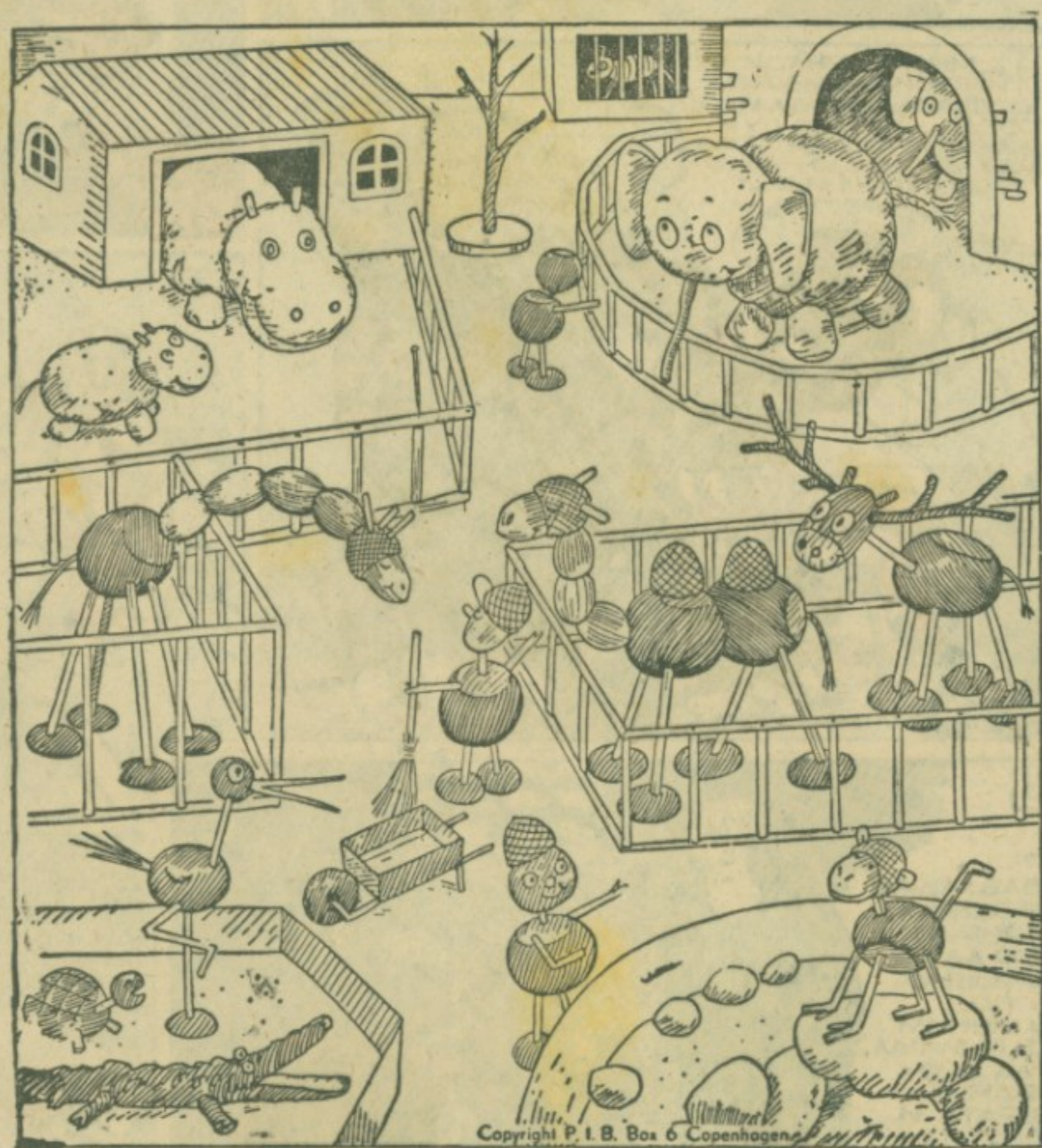
... најфиније сликарске четкице израђују се од бркова пацова.

што се гуске натерају на даске намазане катраном, па се затим пуне да штапају по ситном песку.

... најмања риба на свету, позната у науци под именом „шиндерија прематурус“, тешка је свега два милиграма. Најлакши сисар је, пак, једна врста америчке ровчице која је у пуној узрасту тешка 3,5 грама.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ ЗООЛОШКИ ВРТ

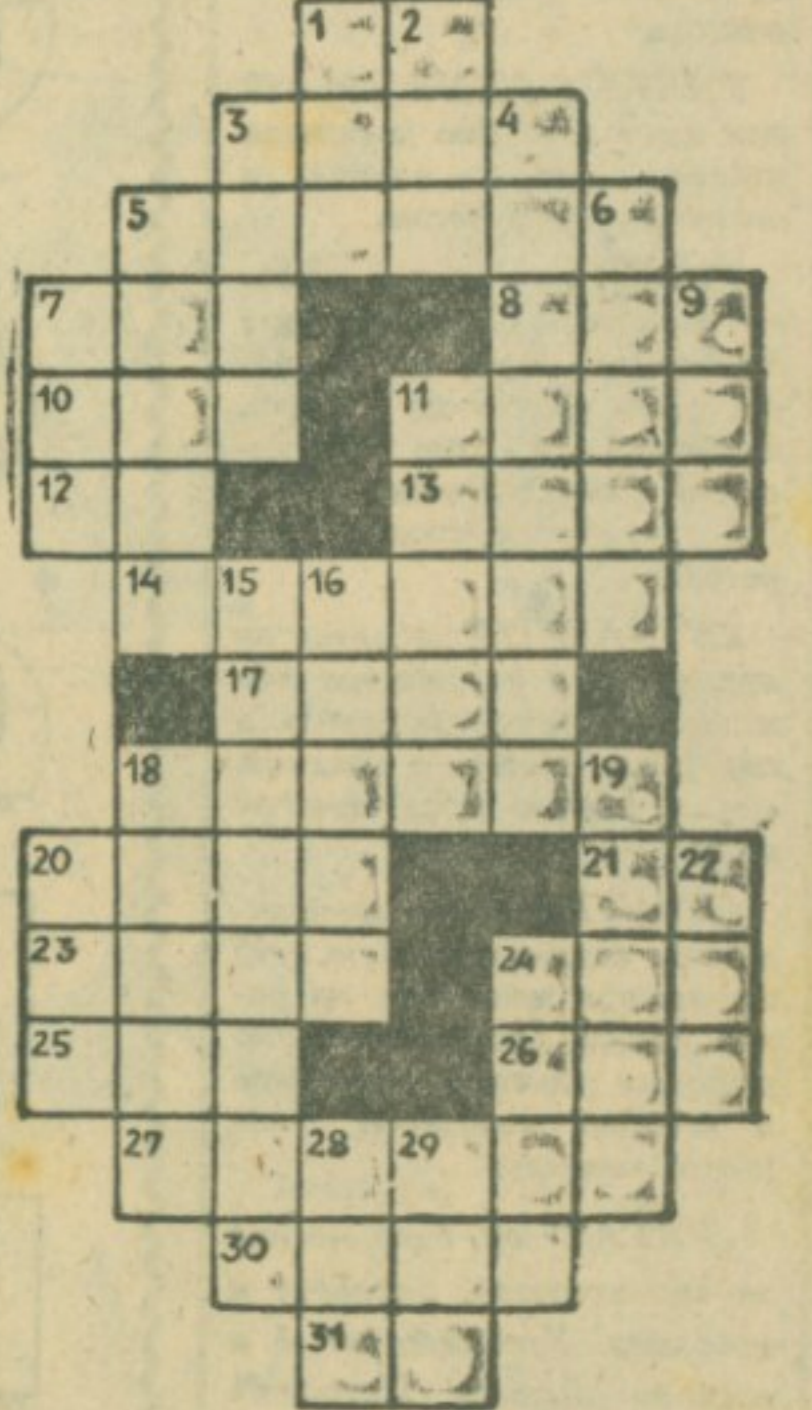

Овај зоолошки врт начињен је од кромпира, кестена и жира. Нилски коњ и слон састоје се од кромпира и штапића, или употребљених палидраваца, са којима су спојене поједине масе. Сурда је од цевчице каучука у коју се с једне стране стави дрвце чији се задњи део утвара у кромпир — „главу“. Очи су од картона, а реп од упредене вуне. Жирафа, камила и јелен направљени су од кестена и жира у које су угурани комадићи жесте. За ноге се употребљавају комадићи кестена. Родни реп и кљуни су од финих штапића. Крокодил се може начинити од дрвета чији се један крај расцепи да би се добила уста. Зграде су од картоначких кутија на којима треба да нацртате прозоре. Ограда је од финих штапића, док су решетке од шибца.

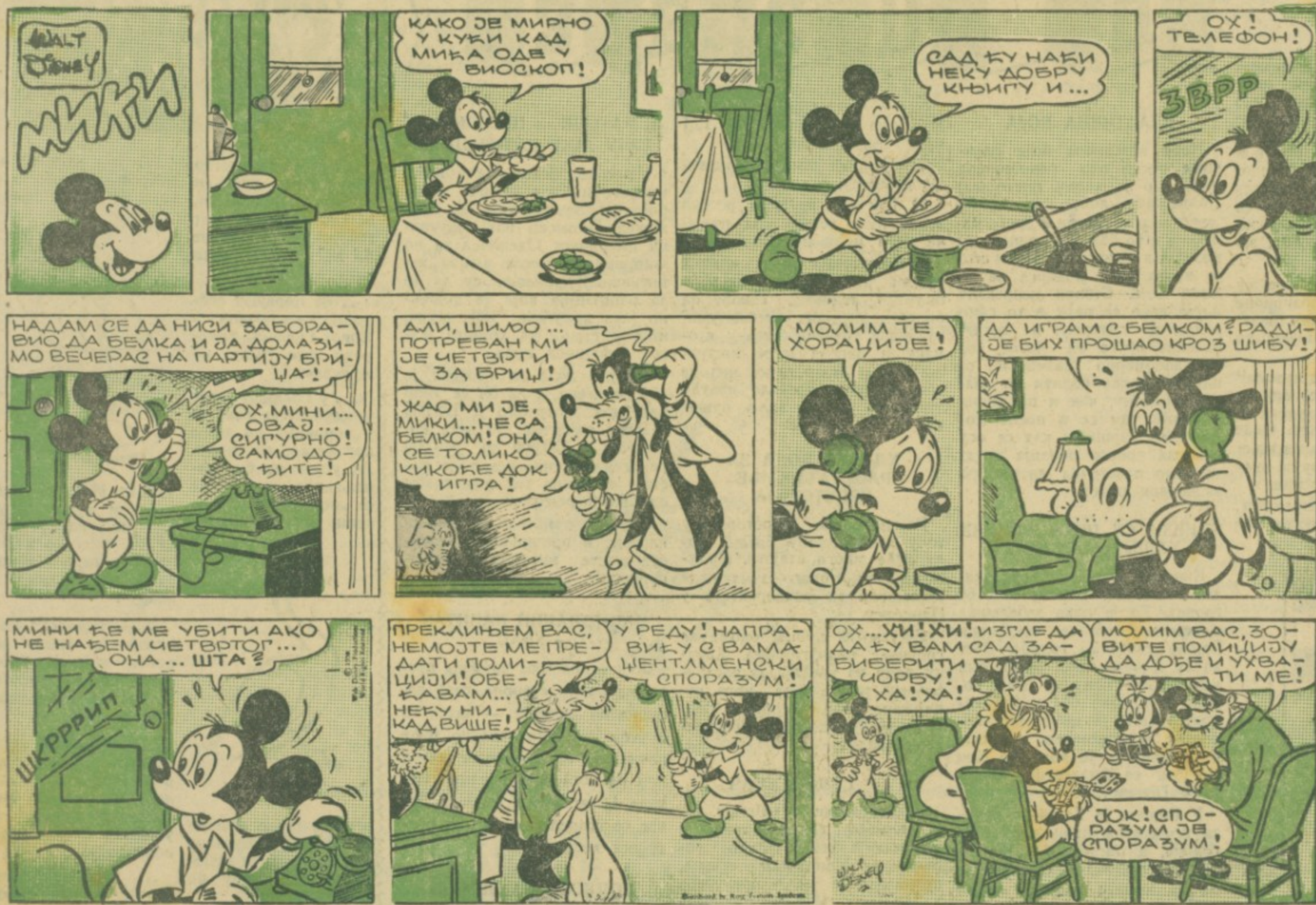
УКРИПТЕ

Водоравно: 1) свеза; 2) немачки математичар (19 век); 3) француски ситан гвоздић; 4) платно (турски); 5) врста дрвета; 6) женско име; 7) бугарска планина; 8) географски појам; 9) риба; 10) лука у Мароку; 11) кинеско пристаниште; 12) теснац; 13) траг дивљачи; 14) име Љодовог наследника; 15) енглески; 16) назив; 17) страна мушког иже; 18) одбрамбени игрич у фудбалу; 19) со сирћетне киселине; 20) отада немачка мера за земљу; 31) узвик.

Усправно: 1) немачки књижевник, аутор романа „Харобин брег“; 2) фудбалски термин; 3) олимпијски материјал; 4) острво у Средоземном Мору; 5) место у Војводини; 6) језеро у Шведској; 7) пристаниште на Једрану; 8) стара српска престоница; 9) један хемички елемент; 10) назив планина; 11) српски лекови; 12) брвно; 13) изградња зграда; 14) француски теснац; 15) египћанин; 16) назив река; 17) мајка домаћих електричних уређаја; 18) река у Шкотској.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) миз; 2) поло; 3) матица; 4) коловоз; 5) иже; 6) ТАМ; 7) то; 8) Проспер Меријел; 9) на; 10) маљина; 11) Рила; 12) камера; 13) Лу; 14) ар; 15) за; 16) ета; 17) чиз; 18) котерница; 19) розета; 20) Мок; 21) па.
Усправно: 1) зота; 2) млин; 3) Пале; 4) овал; 5) моном; 6) Адана; 7) кит; 8) плица; 9) Милер (Алтур); 10) ара; 11) над; 12) Котор; 13) Азија; 14) Пек; 15) Ака; 16) атом; 17) Чита; 18) Езон; 19) река.

ЛОВАЧКА СРЕЋА

Питају Попаја, који се тек вратио из Индије, да ли је имао среће у лову — Како да не! — одговара Попај. — Нисам за све време срео ниједног тигра!

ЧУДАН СВЕТ У ВЕНЕЦИЈИ

Шила био на излету у Италији. Кад се вратио, питају га пријатељи: — Реци нам, Шило, шта те је тамо највише задивило. — Венецијанци! — одговори Шила без оклевања. — Замислите, стигао сам у Венецију баш у време велике поплаве. Вода само што није улазила у куће. А Венецијанци ни брину за то. Смеју се, играју, шале... Чудан свет!

НИ ТРАГА ОД ПИЛЕТА

Пера Ждера сватио у рестораницу и поручио пилетице са пријателима. Кад га је добио, почео је да виче: — Какав је ово пилетице са пријателима? Па овде нема ни трава од пилета! — Тако је као што кажете, — мирно ће келнер — али ви сте поручили пола порције. Мора бити да је пиле остало у оној другој половини!

ПИТАЊА ОДГОВОРИ

Шта је футинг?
Каков је то брод фрегата?
Ко је био Тибул?
Ко су Тибули?
Шта је суградница?
Ко је био Созиген?
Када је излазио „Ратар“?

ОДГОВОРИ

ФУТИНГ (англеска реч) је има за врсту вешке на тренингу пешачења и мали спринтови од 40 до 60 метара; стага је дуга 3 до 5 километара.

ФРЕГАТА је назив за ратни брод на једра у 19 век. Доцније, то је брод на једра и пару, наоружан са до 60 топова; лан и бра за извађивање и крстарење. Фрегате су доцније замењене крстарицама.

ТИБУЛ АЛБИЈЕ (54—19 пре наше ере) био је римски песник. Писао је елегичке и љубавне песме.

ТИБУИ су народ у источној Сахари. Сродници су с Борбарима. Језик им припада групи суданских језика. Умаленом се баве сточарством (камили, овце, кова). По култури су сродни Турузима.

СУГРАДИЦА је назив за ледена зрна сочивастог облика. Зрна нису прозирна, а падају из облака у хладније време, обична пред почетак летења.

СОЗИГЕН је био александријски астроном који је, 45 година пре наше ере, на позив Јулија Цезара извршио реформу римског календара и створио вековани јулијански календар.

„РАТАР“ су биле новине за самоуправство, радност и трговину. Уређивао их је и издавао Данило Петровић. Илазиле су једном недељно у Карловцима од 1855 до 1856 године, а штампане су у Новом Саду.

БАШЧЕДАНИК

